МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА(ПРОЄКТ)

на тему

«Діджиталізація митного контролю та митного оформлення товарів в Україні»

Здобувача вищої освіти _4_ курсу, групи __ММБ-21-1_ , спеціальності 073 «Менеджмент» ОПП «Менеджмент митної справи»	*підпис здобувача вищої освіти*	Теребейчик Юлії Романівни
Науковий керівник науковий ступінь, вчене звання	*підпис керівника*	Борса Вадим Вікторович доктор філософії з економіки, доцент кафедри митної справи та товарознавства
Гарант освітньої програми науковий ступінь, вчене звання	*підпис гаранта*	Держак Наталія Олександрівна, к.е.н., доцент
Допущено до захисту за рішенням кафедри митної справи та товарознавства протокол від 11.05.2025 № 19	*підпис завідувача кафедри*	Ткаченко Сергій Олександрович, к.е.н., доцент

Ірпінь 2025

Реєстрація № 19 04.06.2025 _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки

_____ 04.06.2025 _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту _____ 11.06.2025 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 15			
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 10			
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25			
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 60**			
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	93		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
93	A	5		

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра митної справи та товарознавства
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітня програма «Менеджмент митної справи»

Затверджую
Завідувач кафедри
_____С. Ткаченко
«_____»_____2024 р.

Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачу вищої освіти
Теребейчик Юлії Романівни

1. Тема кваліфікаційної роботи

Діджиталізація митного контролю та митного оформлення товарів в України

Затверджена наказом ректора від «_08_» жовтня 2024 р. №1493

2. Строк здачі закінченої роботи _____ 2025 р.
3. Цільова установка

Мета роботи - розробка теоретичних і практичних підходів до вдосконалення процесів митного контролю та митного оформлення товарів в умовах діджиталізації, а також визначення впливу цифрових технологій на підвищення ефективності, прозорості та безпеки митних процедур в Україні.

Об'єкт дослідження є процеси митного контролю та митного оформлення товарів в Україні.

Предметом дослідження є методи, інструменти та технології діджиталізації, які впливають на організацію, ефективність і результати митного контролю та митного оформлення товарів.

Орієнтовною базою дослідження є діяльність митних органів в частині діджиталізації митного контролю та оформлення товарів

Вихідні дані до роботи митна статистика ДМСУ, навчальна та наукова література за темою дослідження

4. Перелік графічного матеріалу таблиці, рисунки, графіки, схеми
5. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ
1.1. Сутність та функції діджиталізації митного контролю та митного оформлення.
1.2. Періодизація діджиталізації в митній справі
1.3. Цифрові технології у менеджменті
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ В УКРАЇНІ

2.1. Поточний стан діджиталізації митних процесів в Україні.

2.2. Діджиталізація як світовий тренд в митній справі.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕ
УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

3.1. Проблеми та виклики діджиталізації митного контролю та оформлення товарів в У

3.2. Взаємодія митних органів із бізнесом через цифрові платформи.

3.3.Перспективи удосконалення цифрових технологій у митному контролі та м
оформленні товарів на фоні посилення міжнародної інтеграції України.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

1. Календарний план виконання роботи

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів	
		За планом	Фак
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел, постановка проблеми та складання плану роботи	02.10.2024	
2	Вибір та вивчення навчальної, наукової та методичної літератури за темою	21.10.2024	
3	Видача завдання науковим керівником	06.11.2024	
4	Підготовка першого розділу роботи та подання її науковому керівнику	06.02.2025	
5	Підготовка другого розділу роботи та подання її науковому керівнику	03.03.2025	
6	Підготовка третього розділу роботи та подання її науковому керівнику	03.04.2025	
7	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	23.04.2025	
8	Подання роботи для перевірки на наявність плагіату	02.05.2025	
9	Попередній захист роботи	14.05.2025	
10	Отримання відгуку керівника роботи	27.05.2025	
11	Допуск роботи зав. кафедрою до захисту	30.05.2025	
12	Отримання зовнішньої рецензії	05.06.2025	
13	Захист роботи	___ червня 2025	

2. Дата видачі завдання «____06___»___11_____2024

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Борса В..В.
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми _____ Держак Н.О.
(підпис)

Завдання до виконання отримав здобувач _____ Теребейчик Ю. Р.
(підпис)

АНОТАЦІЯ

Діджиталізація митного контролю та митного оформлення товарів в Україні

Метою дослідження є розробка теоретичних і практичних підходів до вдосконалення процесів митного контролю та митного оформлення товарів в умовах діджиталізації, а також визначення впливу цифрових технологій на підвищення ефективності, прозорості та безпеки митних процедур в Україні.

Досягнення цієї мети передбачає виконання таких завдань: охарактеризувати зміст понять цифровізації митних процедур, цифрової трансформації митного контролю та митного оформлення,окреслити можливі напрями удосконалення механізмів митного контролю та митного оформлення в умовах активізації міжнародної інтеграції.

Об'єкт дослідження є процеси митного контролю та митного оформлення товарів в Україні.

Предметом дослідження є методи, інструменти та технології діджиталізації, які впливають на організацію, ефективність і результати митного контролю та митного оформлення товарів.

Орієнтовною базою дослідження є діяльність митних органів в частині діджиталізації митного контролю та оформлення товарів.

Одержані результати можуть бути використані митними органами, зокрема підрозділами що здійснюють митне оформлення товарів, контроль митної вартості та митних платежів, митного аудиту, а також іншими державними інституціями, що виконують функції регулювання та контролю у сфері ЗЕД.

Кваліфікаційна робота містить 69 сторінок, 5 таблиць та 8 рисунків. Список використаних джерел із 40 найменувань.

Ключові слова: митне оформлення, митний контроль, цифровізація, діджиталізація, митні процедури, електронна митниця.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2025 р.

Рік захисту роботи – 2025 р.

ABSTRACT

Digitalization of customs control and customs clearance of goods in Ukra

The aim of the study is to develop theoretical and practical approaches to imp the processes of customs control and customs clearance of goods under conditi digitalization, as well as to determine the impact of digital technologies on imp the efficiency, transparency and safety of customs procedures in Ukraine.

Achieving this goal involves the implementation of the following tas characterize the content of the concepts of digitalization of customs proce digital transformation of customs control and customs clearance, to outline p directions for improving the mechanisms of customs control and customs clear the conditions of intensification of international integration.

The object of the study is the processes of customs control and customs clear goods in Ukraine.

The subject of the study are methods, tools and technologies of digitalization, affect the organization, efficiency and results of customs control and c clearance of goods.

The approximate basis of the study is the activities of customs authorities in te digitalization of customs control and clearance of goods.

The obtained results can be used by customs authorities, in particular, units tha out customs clearance of goods, control of customs value and customs pay customs audit, as well as other state institutions that perform the functi regulation and control in the field of foreign economic activity.

The qualifying work contains 69 pages, 5 tables and 8 figures. List of used s from 40 names.

Keywords: customs clearance, customs control, digitalization, digitalization, c procedures, electronic customs.

Year of qualification work - 2025

Year of work protection – 2025

Відгук наукового керівника кваліфікаційної роботи(проєкту)

Дипломна робота студентки Теребейчик Юлії Романівни присвячена важливій та актуальній темі модернізації митної справи України в умовах цифрової трансформації. Вибрана тема повністю відповідає сучасним потребам розвитку митної системи, інтеграції до європейського митного простору та впровадженню кращих міжнародних практик. У процесі написання дипломної роботи студентка продемонструвала належний рівень теоретичної підготовки, здатність аналізувати нормативно-правові документи, а також оцінювати ефективність функціонування інформаційних систем у митній сфері.

Перший розділ дипломної роботи розкриває теоретичні основи поняття митний контроль та митне оформлення, сутність діджиталізації, її функції та історичні аспекти.

Другий розділ розкриває поточний стан та результати впровадження цифрових технологій у митній сфері України на прикладі міжнародного впровадження.

Третій розділ передбачає оцінку наявних проблем та перспективні напрями вдосконалення митного контролю та митного оформлення товарів в умовах діджиталізації.

Слід відзначити аналітичний підхід до розгляду статистичних даних, обґрунтованість висновків та доцільність запропонованих рекомендацій щодо вдосконалення процесів діджиталізації. Робота написана грамотно, з дотриманням норм академічного письма, коректним посиланням на джерела та відповідно до вимог до оформлення кваліфікаційних робіт. У цілому дипломна робота засвідчує сформованість у студентки фахових компетентностей, здатність до самостійного дослідження, аналітичного мислення та практичного застосування здобутих знань. Робота виконана за змістом і структурою відповідає завдання та методичним рекомендаціям. Основну мету даного дослідження досягнуто.

Під час написання дипломної роботи 23.12.2024 сумісно була опублікована в Європейському науковому журналі Економічних та Фінансових інновацій, том 2 № 14 (2024), який включений до фахового видання категорії «Б» наукова стаття на тему «Цифровізація митниці як чинник розвитку міжнародної торгівлі».

Випускна кваліфікаційна робота може бути допущена до захисту з позитивною оцінкою.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи (проєкту)

_____ _____ **Борса Вадим Вікторович**

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу

студентки 4 курсу спеціальність 073 «Менеджмент» ОПП «Менеджмент митної справи»

кафедри митної справи та товарознавства

Навчально-наукового інституту економічної безпеки та митної справи

Державного податкового університету

Теребейчик Юлії Романівни

«Діджиталізація митного контролю та митного оформлення товарів в Україні»

Дипломна робота присвячена актуальній темі трансформації митної системи України в умовах цифровізації. В умовах євроінтеграційних процесів та зростаючих вимог до прозорості й ефективності державного управління, питання діджиталізації митних процедур набуває особливого значення. У роботі обґрунтовано необхідність впровадження сучасних цифрових рішень у сферу митного контролю та митного оформлення товарів .

Структура дипломної роботи є логічною та послідовною. У першому розділі ґрунтовно розглянуто теоретико-методологічні засади митного контролю та оформлення товарів, їх цифрової трансформації, визначено сутність понять та нормативно-правове регулювання цифрових процесів у митній сфері. Другий розділ присвячено аналізу сучасного стану діджиталізації митних процедур в Україні, включаючи огляд інформаційних систем, оцінку їх ефективності, а також статистичні показники функціонування митної служби в контексті цифрових змін. У третьому розділі запропоновано конкретні напрями удосконалення цифрових інструментів у митній справі, враховано досвід країн ЄС та рекомендації міжнародних організацій. Робота вирізняється високим рівнем теоретичної обґрунтованості, актуальністю джерел, наявністю власних аналітичних узагальнень і практичних рекомендацій. Дипломна робота заслуговує позитивної оцінки. За актуальністю, змістовністю та рівнем виконання вона відповідає вимогам, що висуваються до кваліфікаційних робіт освітнього рівня бакалавра.

Рецензент:

заступник начальника митного поста –

начальник відділу митного оформлення № 1

митного поста «Західний» _____ Пахомов О. В

ННІ економічної безпеки та митної справи

Кафедра митної справи та товарознавства

ДОВІДКА

про перевірку кваліфікаційної (дипломної) роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Теребейчик Юлія Романівна

Курс/група _____ММБ-21-1_____ Тема дипломної роботи:

Діджиталізація митного контролю та митного оформлення товарів в Україні.

П. І. Б. наукового керівника Борса В. В.

Дата захисту:

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 93,77% Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень – посилання, цитування; і неправомірних запозичень – пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 6,23%, цитат 1,49%.

Відповідальна особа за перевірку на кафедрі М. Іщук

ЗМІСТ

ВСТУП ……..10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ……..……12
1.1. Сутність та функції діджиталізації митного контролю та митного оформлення…….……12
1.2. Періодизація діджиталізації в митній справі…….……...16
1.3. Цифрові технології у менеджменті……20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ В УКРАЇНІ…….27
2.1. Поточний стан діджиталізації митних процесів в Україні……27
2.2. Діджиталізація як світовий тренд в митній справі……..35
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ……..…….44
3.1. Проблеми та виклики діджиталізації митного контролю та оформлення товарів в Україні……44
3.2. Взаємодія митних органів із бізнесом через цифрові платформи……46
3.3. Перспективи удосконалення цифрових технологій у митному контролі та митному оформленні товарів на фоні посилення міжнародної інтеграції України……...49
ВИСНОВКИ……...…55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….58
ДОДАТКИ……..63

ВСТУП

Актуальність дослідження зумовлена потребою у модернізації митної системи у контексті глобальної інтеграції та оптимізації адміністративних процесів через цифровізацію. Світові тенденції в митній сфері та міжнародній торгівлі вимагають від України активної цифрової трансформації як ключової умови інтеграції у світові торговельні структури, відповідності сучасним стандартам митного адміністрування, впровадження інноваційних технологій контролю та оформлення. Інші ключові переваги цифровізації включають: підвищення ефективності прикордонного контролю за товарообігом, що є критично важливим для запобігання податковим схемам та тіньовим операціям, забезпечення фіскальної безпеки держави та контролю якості імпортованої продукції (продовольчої та екологічної безпеки); митна система як стратегічний інструмент, тобто, інструмент правового та економічного регулювання, важливий елемент економічної безпеки і механізм захисту національних інтересів; необхідність постійного вдосконалення, наприклад, оптимізація через інноваційні цифрові рішення та впровадження сучасних технологій контролю.

Отже, актуальність обраної теми обумовлена сучасними викликами, що постають перед Україною у контексті впровадження цифрових інновацій, стратегічними перспективами пов'язаними з оптимізацією митних процесів.

Проблемні аспекти діджиталізації, автоматизації та впровадження інформаційних технологій у функціональні механізми митниці висвітлюють у своїх публікаціях такі вчені, Ю. Голинський, Л. Кийда, Т. Ліпіхіна, П. Пашко та ін. При всій науковій розробленості проблематики, питання впровадження цифрових технологій у сфері митного регулювання та їх роль у забезпеченні економічного суверенітету України залишаються недостатньо дослідженими, що обумовлює їх наукову актуальність.

Мета даної роботи – розробка теоретичних і практичних підходів до вдосконалення процесів митного контролю та митного оформлення товарів в умовах діджиталізації, а також визначення впливу цифрових технологій на підвищення ефективності, прозорості та безпеки митних процедур в Україні. Також не можна оминути вивчення теоретико-методологічних основ модернізації митних процесів у цифрову епоху та формування рекомендацій щодо оптимізації цифрового митного адміністрування на основі кращих світових практик і глобальних стандартів.

Досягнення цієї мети передбачає виконання таких наукових завдань:

- охарактеризувати зміст понять цифровізації митних процедур, цифрової трансформації митного контролю та митного оформлення, а також визначити ключові передумови формування електронної митниці в Україні.
- ознайомитися з успішними практиками електронної митниці в інших країнах;
- окреслити можливі напрями удосконалення механізмів митного контролю та митного оформлення в умовах активізації міжнародної інтеграції.

Об’єкт дослідження є процеси митного контролю та митного оформлення товарів в Україні.

Предметом дослідження є методи, інструменти та технології діджиталізації, які впливають на організацію, ефективність і результати митного контролю та митного оформлення товарів.

Орієнтовною базою дослідження є діяльність митних органів в частині діджиталізації митного контролю та оформлення товарів

Вихідні дані до роботи митна статистика ДМСУ, навчальна та наукова література за темою дослідження.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ

1.1. Сутність та функції діджиталізації митного контролю та митного оформлення

Система митного контролю та оформлення відіграє ключову роль у забезпеченні ефективності митних процесів, сприяючи економічній безпеці країни та захисту національних інтересів України. Насамперед, для глибшого розуміння теми доцільно проаналізувати значення таких понять, як «митний контроль», «митне оформлення», «митні процедури», а також «діджиталізація митного контролю» та «діджиталізація митного оформлення».

У ст. 4 Митного кодексу України (далі МКУ) окремими пунктами найбільш повно надані визначення понять митне оформлення, митний контроль, митні процедури та митні формальності, а саме [16]. Під митною процедурою розуміють спеціально встановлений порядок, що регулює процес переміщення товарів через митний кордон України шляхом застосування визначених митних формальностей у строгій послідовності. (п. 21)

Під митним оформленням розуміють послідовне виконання митних формальностей, необхідних для отримання дозволу на ввезення чи вивезення товарів та транспортних засобів, що використовуються у комерційній діяльності. (п. 23)

Митний контроль – це комплекс процедур, спрямованих на забезпечення виконання вимог Митного кодексу, законодавства України з митної справи, а також міжнародних угод, ратифікованих Україною. (п. 24)

Митні формальності — це комплекс обов'язкових процедур, які мають бути виконані фізичними/юридичними особами та митними органами за допомогою електронних систем з метою забезпечення відповідності українському митному законодавству. (п. 29)

Враховуючи значення поданих визначень, можна продемонструвати їхню взаємозалежність і взаємозв’язок (рис1.1).

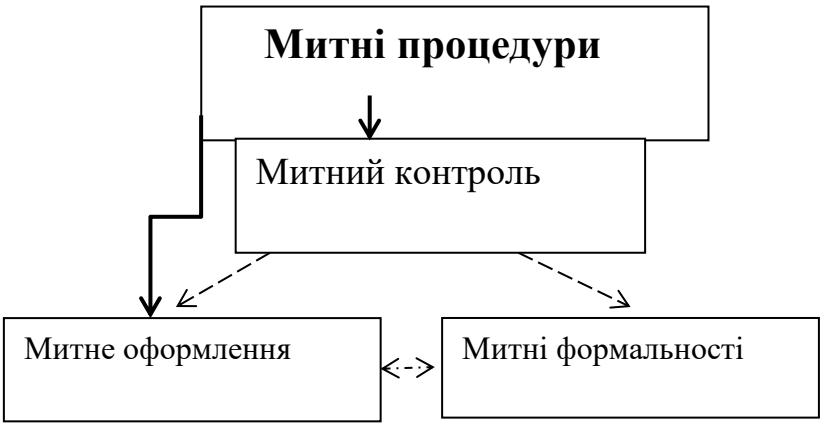

Рис.1.1. (складено автором) Взаємозалежність та взаємозв’язок термінів, що визначають митні процедури

Як видно з наведеного рисунка, митний контроль і митне оформлення виступають практичним втіленням митних процедур, які виконують посадові особи митних органів у процесі реалізації митних формальностей [15].

Далі потрібно роз’яснити визначення самого терміну «діджиталізація». Діджиталізація митного контролю та митного оформлення – це процес впровадження сучасних цифрових технологій для автоматизації, прискорення та підвищення ефективності митних процедур. Це включає використання електронних баз даних, автоматизованих систем аналізу ризиків, штучного інтелекту, блокчейну, "розумних" кордонів та онлайн-сервісів. Тобто, основною метою є зробити митний контроль швидким, прозорим, безпечним і зручним як для держави, так і для бізнесу.

Функціями діджиталізації митного контролю та митного оформлення є:

- автоматизація та прискорення митних процедур. Наприклад, впровадження електронного декларування скорочує час на оформлення товарів, автоматизовані системи обробки даних зменшують затримки на митниці, а також електронні документи усувають потребу в паперових носіях.

- аналітика та управління ризиками. Для прикладу системи штучного інтелекту (AI) та Big Data аналізують митні декларації та виявляють підозрілі операції, алгоритми виявляють схеми ухилення від сплати податків та митних платежів.
- підвищення прозорості та боротьба з корупцією. Блокчейн-технології забезпечують незмінність митних даних та знижують ризики фальсифікації документів, а використання електронного документообігу мінімізує контакт митників із бізнесом, що зменшує корупційні ризики.
- спрощення міжнародної торгівлі. Наприклад, інтеграція з міжнародними митними системами (NCTS, європейські електронні митні платформи) полегшує митний транзит та цифрові платформи дозволяють контролювати статус товару в реальному часі.
- посилення безпеки кордонів. Як-от використання біометричних технологій, сканерів, систем відео нагляду та штучного інтелекту для виявлення контрабанди, нелегальної міграції та незаконного ввезення товарів.
- оптимізація роботи митних органів. Для прикладу, цифрові системи спрощують роботу митників та зменшують бюрократичне навантаження, а використання хмарних технологій забезпечує швидкий доступ до митної інформації з будь-якої точки країни.

В митній сфері використовуються спеціалізовані програмні комплекси, які забезпечують автоматизацію митного оформлення та контроль за переміщенням товарів. Ці програми поділяються на системи для митного оформлення (що допомагають оформлювати декларації та документи) та системи митного контролю (що аналізують ризики, відстежують вантажі та виявляють порушення). Наведемо декілька прикладів.

Програмним забезпеченням для митного оформлення є :

- Єдина автоматизована інформаційна система Державної митної служби України (ЄАІС МО) - використовується для реєстрації митних декларацій, ведення електронного документообігу та контролю платежів.
- Автоматизована система митного оформлення (АСМО "Інспектор")- використовується митними органами для перевірки та реєстрації митних декларацій, а також дозволяє автоматично обробляти документи та передавати їх у митні бази даних.
- NCTS (New Computerised Transit System) - дозволяє подавати одну електронну декларацію для перевезення товарів через кілька країн без додаткового оформлення.
- АСУР (Автоматизована система управління ризиками) - використовується для аналізу ризикових операцій при митному оформленні. Система визначає рівень перевірки декларацій: зелений, жовтий, червоний або синій коридор.

Програмним забезпеченням для митного контролю є:

- e-Customs - використовується для обміну митною інформацією між країнами та контролю імпорту/експорту.
- SAFE Framework (ВМО) - міжнародна система управління безпекою в митній сфері.
- ТСО (Технічні засоби огляду) - включає сканери, детектори та рентгенівські системи, які застосовуються при митному огляді.
- CDS.UA (Customs Decision System) - це автоматизована система, яка оброблятиме рішення митних органів. І так, Держмитслужба лише почала тестове впровадження системи для обробки рішень митних органів CDS.UA.

Про дещо з цього переліку, як і для митного оформлення, так і для митного контролю детальніша розповідь буде пізніше.

Діджиталізація митної сфери є ключовим фактором її модернізації та ефективного функціонування. Впровадження електронного декларування, автоматизованих систем управління ризиками та блокчейн-технологій дозволяє значно прискорити митне оформлення. Це сприяє зменшенню бюрократичного навантаження та усуненню людського фактору в процесах перевірки товарів. Завдяки цифровим технологіям знижується ризик корупції, оскільки контакти між бізнесом і митниками мінімізуються. Інтеграція з міжнародними митними системами, такими як NCTS, полегшує транзит товарів та сприяє розвитку міжнародної торгівлі. Автоматизовані системи аналітики дозволяють швидко виявляти ризикові операції та контрабанду. Використання "розумних" кордонів забезпечує безпеку та ефективність перевірок на митних пунктах. Онлайн-платформи та мобільні додатки дають змогу підприємствам відстежувати статус своїх вантажів у реальному часі. Цифровізація митної сфери також дозволяє зменшити витрати держави на адміністрування митних процедур. У майбутньому подальший розвиток технологій зробить митну систему ще швидшою, безпечнішою та прозорішою.

1.2. Періодизація діджиталізації в митній справі.

Діджиталізація митної справи в Україні відбувалася поступово, охоплюючи кілька ключових етапів, кожен з яких супроводжувався впровадженням відповідних нормативно-правових актів та законодавчих ініціатив. На мою думку, етапи розвитку діджиталізації в митній системі України можна розділити на 4 етапи:

1. *Початкове впровадження інформаційних технологій (1990-ті – початок 2000-х років)*

Початковий етап діджиталізації митної справи в Україні розпочався у 1990-х роках, коли країна здобула незалежність. Це був період становлення митної системи, коли відбувалася її інституційна розбудова та перехід до використання перших інформаційних технологій. Основною метою на цьому етапі було

створення ефективної митної системи, яка відповідала б новим економічним реаліям, та поступове впровадження комп'ютерних технологій для обліку та контролю митних операцій. Першими цифровими ініціативами цього етапу були: створення перших електронних баз даних для митниці; в кінці 1990-х років почали з'являтися перші спроби подачі митних декларацій у цифровому вигляді, однак цей процес ще не був автоматизованим і потребував дублювання паперових документів. Також була певна проблематика з цифровізацією, наприклад: на початку 1990-х років митна система не мала розвиненої цифрової інфраструктури, тому більшість процесів виконувалися вручну; дані про товари та платежі велися в різних базах, що ускладнювало швидкий обмін інформацією між митницями; Україна ще не мала угод з ЄС та іншими партнерами про обмін митними даними в цифровому форматі [37].

2. *Автоматизація митних процесів (2000–2010-ті роки)*

Другий етап діджиталізації митної справи припадає на 2000–2010-ті роки і характеризується масштабним впровадженням автоматизованих систем, електронного декларування та інформаційних технологій. У цей період митні органи поступово відмовлялися від паперових процедур та переходили до цифрового адміністрування. Нормативно-правовим забезпеченням цього етапу можна виділити :

- Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003. Цей документ створив юридичні підстави для використання електронних документів у митних процедурах (*наразі втратив чинність).*
- Указ Президента України № 1497/2005 «Про першочергові заходи щодо впровадження електронного урядування» від 20.10.2005. Цим указом було поставлено завдання щодо автоматизації державних органів, включаючи митну службу [28].
- Митний кодекс України від 11.07.2002. Заклав основу для автоматизації митних процедур та запровадження електронного декларування.

Під час цього етапу виникли такі цифрові технології як : АСМО "Інспектор" (2000-ті) – перша автоматизована система митного оформлення в Україні; запровадження електронних митних декларацій (2008 р.), які значно спростили процедуру оформлення товарів.

3. *Гармонізація з європейськими стандартами та розширення цифрових можливостей (2010-2020-ті роки)*

Третій етап цифровізації митної справи (2010–2020-ті роки) характеризується глибокою інтеграцією з міжнародними митними системами, розвитком електронного документообігу та впровадженням сучасних цифрових технологій. У цей період митна служба України поступово адаптувала свої процеси до європейських стандартів, а також вдосконалювала механізми управління ризиками та боротьби з корупцією. Нормативно-правовим забезпеченням цього етапу можна виділити :

- Митний кодекс України від 13.03.2012- запровадив електронне декларування як основну форму митного оформлення.
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 21.03.2014 - Україна взяла на себе зобов’язання гармонізувати свою митну систему з європейськими стандартами. Також впроваджено митні реформи для підвищення прозорості та ефективності процедур [36].

Головними подіями цього етапу стали : повний перехід на електронне декларування (митні декларації заповнюються онлайн, без необхідності паперових документів, а також всі дані митниці зберігаються у єдиній електронній базі); автоматизоване управління митними ризиками (АСУР) (використання штучного інтелекту та аналізу великих даних (Big Data) для прогнозування ризикових операцій та автоматична перевірка декларацій та контроль підозрілих транзакцій); інтеграція з міжнародними митними

системами(наприклад, NCTS (Нова комп'ютеризована транзитна система) та SAFE Framework (стандарти безпеки та спрощення торгівлі від ВМО)).

4. *Стратегічна цифрова трансформація (з 2020-х років і надалі)*

Четвертий етап цифровізації митної справи, що розпочався у 2020-х роках, відзначається впровадженням штучного інтелекту, інтернету речей (IoT), блокчейну, біометричних технологій та "розумних кордонів". Цей період характеризується максимальною автоматизацією митних процесів, глобальною інтеграцією з міжнародними митними системами та впровадженням інноваційних цифрових технологій [21].

Нормативно – правове забезпечення четвертого етапу :

- Конвенція про процедуру спільного транзиту від 20.05.1987 (дата набрання чинності для України 01.10.2022) - Україна отримала доступ до митної системи ЄС (NCTS), що дозволило спростити транзит товарів [9].
- Національна стратегія цифрової трансформації Держмитслужби (2023–2026) - передбачає перехід на 100% електронний документообіг та використання штучного інтелекту для аналізу митних ризиків [3].

Основні цифрові технології: використання штучного інтелекту (AI) та Big Data (автоматичний аналіз митних декларацій); розвиток технології "розумних кордонів" (Smart Borders) (автоматизовані пропускні пункти, сканери та біометричні технології); блокчейн у митних процедурах(цифровий облік товарів без людського втручання); інтернет речей у митниці (розумні датчики та GPS-трекери та автоматичний контроль температурних режимів).

Четвертий етап цифровізації митної справи (з 2020-х років і надалі) знаменує собою повний перехід до автоматизації митних процедур. Цей етап є ключовим у створенні інноваційної митної системи майбутнього, що відповідає найвищим міжнародним стандартам.

Таким чином, діджиталізація митної справи в Україні пройшла кілька етапів, кожен з яких супроводжувався прийняттям відповідних нормативно-правових актів та законодавчих ініціатив, спрямованих на підвищення ефективності та прозорості митних процедур.

1.3.Цифрові технології у менеджменті

У сучасному світі ефективне управління персоналом є ключовим фактором успіху будь-якої компанії. Проте, із впровадженням новітніх технологій і стрімкими ринковими змінами, управління персоналом потребує безперервного вдосконалення та адаптації до нових викликів. Повномасштабна війна значно підвищила значущість цифровізації управління персоналом, оскільки українські компанії були змушені швидко адаптуватися до різких змін у бізнес-середовищі та забезпечувати безперервність роботи в умовах нестабільності.

Впровадження цифрових технологій у сферу управління персоналом дозволяє:

- механізувати значну частину рутинних кадрових процесів;
- підняти роботу менеджерів на вищий рівень, за рахунок зростання їх продуктивності та операційної ефективності.

У останні роки спостерігається активний розвиток ринку цифрових HR-рішень, який визначається такими ключовими напрямами: зростаючим попитом на використання новітніх технологій у HR-процесах, зокрема штучного інтелекту, машинного навчання та автоматизації; активним впровадженням доповненої й віртуальної реальності в навчальні програми; зростанням значущості HR-аналітики та метрик; поширенням HR-чатботів і віртуальних асистентів; популяризацією гейміфікації та інтеграції штучного інтелекту в управління персоналом; розширенням використання соціальних мереж для сорсингу та цілодобового рекрутингу; підвищеною увагою до хмарних технологій і кібербезпеки; а також автоматизацією HR-процесів та поступовим переходом у метавсесвіт. Цифровий менеджмент персоналу інтегрує соціальні

мережі, мобільні додатки, хмарні технології, аналітику даних, штучний інтелект та інші сучасні інструменти, що трансформує традиційне управління, роблячи його більш динамічним, орієнтованим та технологічно просунутим. Сутність цифровізації менеджменту полягає у стратегічному застосуванні цифрових рішень для автоматизації операційних процесів, підвищення продуктивності HR-відділів, оптимізації використання людського капіталу. Це трансформаційний підхід, що перетворює традиційне управління персоналом на інноваційну, технологічно орієнтовану систему [40].

Отже, ключові засади концепції цифровізації управління персоналом включають наступне:

- застосування автоматизації та цифрових HRM-систем дає змогу оптимізувати рутинні операції, такі як: рекрутинг та підбір персоналу, оформлення відпусток, документообіг, нарахування зарплати. Перевагами такого підходу є зниження кількості помилок за рахунок мінімізації людського фактора та економія часу, який можна використати для стратегічного розвитку персоналу.
- застосування AI та аналітики даних у HR відкриває нові можливості для роботи з персоналом, наприклад, глибокий аналіз кадрових даних, персоналізований підхід, та стратегічні переваги. Такі технології трансформують традиційний підхід, де кожне рішення ґрунтується на аналізі об'єктивних показників. В результаті компанії отримують інструменти для проактивного управління кадрами ,зниження витрат на підбір і адаптацію та створення конкурентних переваг через розвиток персоналу.
- інноваційні технології дають змогу будувати продуктивні системи корпоративної освіти, які включають інтерактивні формати (онлайн-курси, віртуальні тренінги, вебінари), мобільні рішення(навчальні додатки для смартфонів та планшетів) та гнучкі можливості (доступ до знань 24/7 з будь-якого пристрою).

- сучасні цифрові рішення відіграють ключову роль у розвитку віддаленої роботи, забезпечуючи безперервну комунікацію між віддаленими працівниками та ефективну співпрацю незалежно від географічного розташування. Як висновок технології роблять віддалену роботу не лише можливою, а й високоефективною, стираючи кордоні між офісом та домашнім робочим простором [11].

Таблиця 1

Ключові засади концепції цифровізації управління персоналом

Принцип	Можливості	Переваги
Автоматизація HR-процесів	• Рекрутинг та адаптація • Обробка відпусток та документообігу • Нарахування зарплати	• Зменшення помилок • Підвищення ефективності • Економія часу для стратегічних задач
AI та аналітика даних	• Аналіз Big Data у HR • Прогнозування плинності • Персоналізовані рекомендації	• Обґрунтовані кадрові рішення • Оптимізація розвитку персоналу • Проактивне управління ризиками
Електронне навчання	• Онлайн-курси та вебінари • Мобільні додатки • Інтерактивні симуляції	• Гнучкість навчання • Доступність знань 24/7 • Розвиток культури самоосвіти
Віддалена робота та комунікація	• Платформи для відеоконференцій • Інструменти керування проєктами • Корпоративні месенджери та чати	• Ефективна співпраця віддалених працівників • Оперативний обмін інформацією • Гнучкість робочого процесу

Джерело: власна розробка на основі [11]

На сьогоднішньому ринку спостерігається значне зростання попиту на інноваційні цифрові рішення для управління. Компанії, які не встигають трансформувати свої бізнес-моделі відповідно до вимог цифрової ери, ризикують втратити конкурентоспроможність. На противагу цьому, організації, що демонструють гнучкість та готовність до змін, отримують унікальні можливості для розвитку. Ця тенденція обумовлена всеосяжним характером цифрової трансформації, яка впливає на всі сфери діяльності підприємств та дозволяє ефективно адаптуватися до змін у споживчій поведінці. Проникнення цифрових технологій у різні сектори економіки відбувається з різною інтенсивністю. Дослідження показують, що найвищі темпи цифровізації спостерігаються у високотехнологічних сферах, а традиційні галузі демонструють більш поступове засвоєння інновацій. Динаміка процесів демонструє, що технологічні індустрії (IT, телекомунікації) лідирують у трансформації , однак виробничі та аграрні сектори потребують більшого часу для адаптації. Цей процес носить неминучий характер, і вже сьогодні можна прогнозувати, що протягом 5-10 років цифрові рішення стануть невід'ємною частиною функціонування всіх без винятку економічних секторів.

Таблиця 2

Позитивний вплив цифровізації

Економічні переваги цифровізації:	**Соціальні переваги цифровізації:**
Стимулювання економічного зростання (Приклад: додаток «Дія» спростив отримання держпослуг, усунув бюрократію та черги, перевівши адмінпроцеси в онлайн.)	*Інклюзивність* – залучення всіх громадян до цифрових сервісів, зменшення соціальної нерівності.
Створення нових робочих місць(Кількість фрілансерів зросла у 3–5 разів завдяки цифровим платформам.)	*Онлайн-освіта* – безкоштовні курси (Prometheus) для отримання актуальних навичок.
	Екологія – зменшення викидів (менше поїздок), паперу, споживання ресурсів.

Джерело: [24]

Активний розвиток інформаційних каналів комунікації призвів до переосмислення підходів до роботи з клієнтським досвідом. Сучасні підприємства інтенсивно впроваджують цифрові рішення, що забезпечують:

1. Реалізацію передових механізмів аналітики споживчої поведінки
2. Можливість гнучкої персоналізації товарного асортименту
3. Швидку ітерацію сервісних моделей та продуктів

Стратегія, що орієнтована на потреби споживачів, дозволяє досягти таких результатів - фінансову ефективність, ринкові переваги та якісні характеристики. У цифрову епоху бізнеси дедалі частіше переходять на онлайн-платформи для комунікації зі споживачами. Такі інструменти дозволяють отримувати миттєвий зворотній зв'язок, вимірювати рівень задоволеності в реальному часі, цілодобову підтримку клієнтів, зростання попиту на компанії з цифровими сервісами та прискорення обробки клієнтських запитів. Нижче наведемо декілька напрямів трансформації.

Таблиця 3

Напрями трансформації: суть, інструменти та переваги

Напрям трансформації	**Суть**	**Інструменти та методи**	**Ключові переваги**
Управління на основі даних (Data-Driven Management)	Прийняття рішень на основі аналітики даних	Big Data, AI, аналітичні платформи	Стратегічне планування, оптимізація витрат, персоналізація
Управління цінністю продуктів/послуг	Створення цінності з урахуванням потреб клієнтів	Продуктові команди, цифрові платформи, зворотній	Підвищення конкурентоспроможності, оптимізація витрат

		зв'язок	
Управління цифровою культурою	Формування цифрових компетенцій і цінностей	Навчання, адаптація, цифрова етика	Підвищення продуктивності, інноваційність, залученість працівників
Управління інноваціями	Системний розвиток інноваційних рішень	Тестування гіпотез, IT-платформи, Agile	Лідерство на ринку, швидка адаптація до змін

Джерело: адаптовано автором на основі [12]

Державна політика у сфері цифрової трансформації має охоплювати два ключові аспекти: технологічну модернізацію та формування цифрової культури в організаціях Згідно з рекомендаціями, Україні варто зосередитись на трьох пріоритетних напрямах:

Створення сприятливого середовища для цифрової економіки, наприклад, формування конкурентного ринкового середовища, вдосконалення регуляторної бази для діджиталізації та розвиток цифрових компетенцій: *Підвищення цифрової грамотності населення* - формування спеціалізованих навичок для роботи в цифровому середовищі, навчання керівників підприємств цифровим методам управління.

Прискорення цифрової трансформації бізнесу, прикладом може бути впровадження єдиних цифрових сервісів для бізнесу, а також розробка галузевих програм цифрової трансформації.

Цифровізація в менеджменті є ключовим фактором підвищення ефективності управлінських процесів та адаптації бізнесу до сучасних викликів. Використання цифрових технологій, таких як штучний інтелект, автоматизація, хмарні сервіси та аналітика даних, дозволяє оптимізувати роботу менеджерів, покращити прийняття рішень та підвищити продуктивність персоналу. У сучасному динамічному середовищі цифрові рішення сприяють гнучкості, швидкості реагування на зміни та покращенню взаємодії між працівниками.

Крім того, цифровізація менеджменту відкриває нові можливості для навчання, розвитку персоналу та впровадження інновацій.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ СТАНУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ В УКРАЇНІ

2.1. Поточний стан діджиталізації митних процесів в Україні.

Діджиталізація митних процесів в Україні є одним із ключових напрямків реформування Державної митної служби, спрямованого на спрощення та прискорення митних процедур, підвищення їх прозорості, ефективності та відповідності міжнародним стандартам. На сьогодні Україна активно впроваджує цифрові технології у митну сферу, що є частиною загальної стратегії цифрової трансформації державних послуг [10].

За останнє десятиліття система митного декларування в Україні зазнала суттєвих змін, зокрема через впровадження електронних сервісів та інтеграцію з європейськими стандартами. Аналіз даних зі спеціальної митної статистики за 2014–2024 роки дозволяє оцінити ефективність цих змін та виявити ключові тенденції. За період 2014–2024 років спостерігається нестабільна динаміка кількості оформлених декларацій:

1. Максимальні значення: 2021 рік (5159,3 тис. декларацій).
2. Різке падіння у 2022 році (3532,8 тис.) – наслідок повномасштабного вторгнення РФ.
3. Поступове відновлення: у 2024 році кількість зросла до 3757,8 тис., але не досягла докризових показників.
4. Частка електронних декларацій зросла з 86,1% у 2014 році до 99,6% у 2024 році [2].

Рис. 2.1 (складено автором)«Кількість митних декларацій» на основі [2].

Також розглянемо кількість декларацій за напрямами.

Ввезення (імпорт) – лідером по обсягах був 2021 рік з кількістю оформлених 3568,7 тис. декларацій, а найменша кількість у 2015 році - 1510,1 тис. декларацій. Відсоток електронного оформлення 99,7% у 2024 році (проти 91,8% у 2014). Після 2022 року відбулося скорочення кількості декларацій на 20% через зменшення імпорту.

Рис. 2.2. (складено автором)«Кількість митних декларацій на ввезення» на основі [2].

Вивезення (експорт) – найбільша кількість оформлених декларацій у 2021 році - 1088,5 тис. шт., найменша - 852,2 тис. шт. у 2016 році. 99,6% у 2024 році становить показник електронного декларування проти 92,7% у 2014.

Рис. 2.3 (складено автором)«Кількість митних декларацій на вивезення» на основі [2].

Внутрішній транзит – найбільше оформлено декларацій у 2021 році - 106,8 тис. шт., найменше – 2023 рік з кількістю 12,8 тис. шт. Також відбулося різке падіння після 2021 року (з 106,8 тис. до 14,6 тис. у 2024). І відсоток електронного декларування становить 100% протягом крайніх трьох років.

Рис. 2.4. (складено автором)«Кількість митних декларацій на внутрішній транзит» на основі [2].

Прохідний транзит - найбільше оформлено декларацій у 2018 році - 398,6 тис. шт., найменше – 2024 рік з кількістю 7,4 тис. шт. Також найнижча цифровізація

87,8% у 2024, але загальний обсяг декларацій скоротився у 50 разів порівняно з 2014 роком.

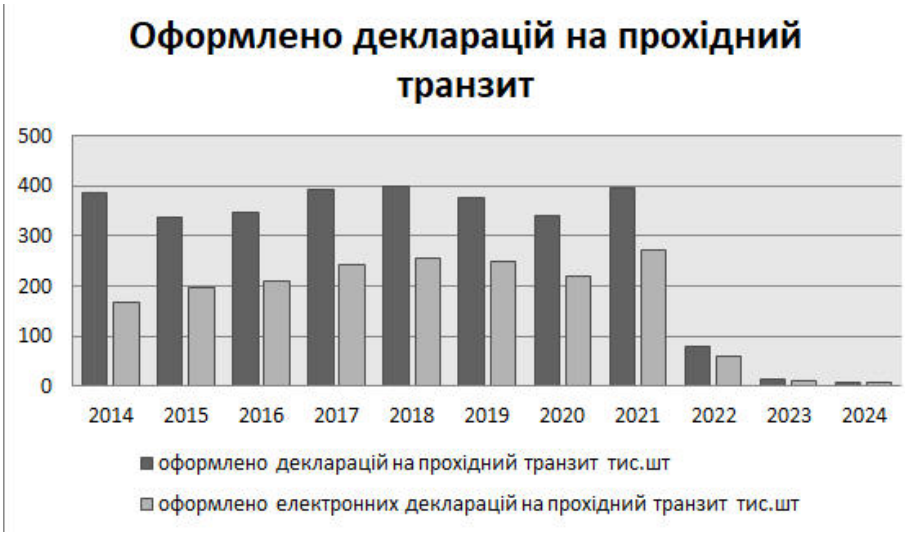

Рис. 2.5. (складено автором)«Кількість митних декларацій на прохідний транзит» на основі [2].

Можна зробити висновки, що із загальної кількості митних декларацій 99% декларацій подаються онлайн. Також не можна не звернути увагу на вплив війни на митну сферу. Відбулося різке падіння операцій у 2022 році, особливо в транзиті.

Одним з яскравих прикладів цифровізації митних процесів є автоматизована електронна система «єдине вікно». Ця система працює в Україні з 1 серпня 2016 року, що здійснює реалізацію всіх видів інспекцій та автоматизований обмін відомостями про товари, що перетинають митний кордон України, між уповноваженими контрольними органами. Ключовим успіхом у оптимізації зовнішньоекономічної діяльності виступає функціонал, що дає змогу не просто фіксувати у "єдиному інформаційному середовищі" висновки державних перевірок товарів, а й електронно інтегрувати усі видані уповноваженими органами дозвільні документи. Дане рішення цілком виключає потребу бізнес-суб'єктів у поданні паперових копій зазначених документів під час митного очищення. З метою ілюстрації функціональних можливостей системи було здійснено вибір категорії "AEO". Подібний підхід дозволяє продемонструвати

потенціал системної інтеграції у різні галузі господарювання, що забезпечує оптимальні показники ефективності при збереженні необхідного рівня адаптивності. Обраний кейс слугує наочним прикладом цифровізації митних процедур. Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 4 Митного кодексу України, під авторизованим економічним оператором (АЕО) розуміється: «підприємство, якому митними органами надано авторизацію АЕО згідно з цим Кодексом». Законодавство визначає два види авторизації, які можуть застосовуватись як комплексно, так і окремо:

- Авторизація щодо застосування спеціальних спрощень (АЕО-С)
- Авторизація, що підтверджує безпеку та надійність (АЕО-Б)

Суб'єкти, які отримали авторизацію АЕО-Б, мають право на:

а) пріоритетний порядок митного оформлення товарів та транспортних засобів комерційного призначення;

б) зменшення інтенсивності митного нагляду через застосування автоматизованої системи оцінки ризиків;

в) використання виділених смуг руху (за їх наявності) у пунктах пропуску;

г) застосування національної маркування АЕО;

д) отримання пренотифікації про відбір товарів/транспорту для інспекції."

АЕО-С має ті ж пільги, що й АЕО-Б (крім попередження про перевірки), але для деяких спрощень потрібні додаткові дозволи. Наприклад, для випуску товарів за місцем розташування потрібна або загальна гарантія, або право самостійно ставити пломби. АЕО-Б може лише пломбувати, а АЕО-С – отримувати й інші пільги. Крім зазначеного права самостійного опломбування спеціальними пломбами, існує низка додаткових пільгових режимів:

- загальна фінансова гарантія (єдина гарантія для багаторазових операцій)
- спрощена процедура декларування (зменшена кількість документів)

- випуск товарів за місцем їх розташування (можливість оформлення без переміщення до митниці)

Станом на кінець березня в Україні є 84 суб´єкта АЕО. Перелік підприємств наведено в додатку 1. Наразі жодна компанія не володіє виключно авторизацією АЕО-Б, тоді як статус АЕО-С отримали 81 організацій. Лише три компанії мають подвійну акредитацію (АЕО-Б та АЕО-С). Така диспропорція свідчить про значно меншу поширеність АЕО-Б серед суб'єктів господарювання у порівнянні з АЕО-С. Можливо, це зумовлено тим, що вимоги для отримання статусу АЕО-Б є більш жорсткими або специфічними, що ускладнює його доступність для більшості компаній. Разом із тим, присутність компаній, що володіють обома видами авторизації, засвідчує їхню значну відповідність митним нормам та налаштованість на активну взаємодію з митними структурами. Це забезпечує таким підприємствам додаткові вигоди у митних операціях, зокрема полегшений порядок оформлення та пришвидшену процедуру обробки вантажів. Отже, можна зробити висновок, що кількість підприємств із авторизацією АЕО-С є значно більшою, тоді як отримання обох статусів одночасно є рідкісним, але може стати суттєвою конкурентною перевагою для тих, хто прагне максимального спрощення митних операцій [4].

Відомості щодо територіального розміщення підприємств наведені в додатку 2 . Найбільша кількість суб'єктів АЕО розміщено в Києві -19, на другому місці Львівська область з 11 суб'єктами. Третє місце розділили дві територіальні одиниці, які мають по 8 підприємств АЕО це Дніпропетровська та Тернопільська області. У Харківській, Хмельницькій, Рівненській, Полтавській та Миколаївській областях суб'єктів АЕО найменше – по одному. Наведені дані демонструють чітку географічну концентрацію економічної активності, пов'язаної з митними процедурами та статусом АЕО. Київ виступає беззаперечним лідером за кількістю авторизованих операторів, що обумовлено наявністю ключових транспортно-логістичних центрів, високою концентрацією міжнародного бізнесу та розвиненою інфраструктурою зовнішньоекономічної

діяльності. Львівська область, яка посідає другу позицію, використовує свої транзитні переваги - безпосередня близькість до кордонів ЄС, активний міжнародний товарообіг та висока потреба у спрощенні митних формальностей. Регіони з мінімальною присутністю АЕО (Харківська, Хмельницька, Рівненська, Миколаївська та Полтавська області) характеризуються галузевою спеціалізацією, що менш залежить від митних спрощень та меншою інтеграцією у міжнародні ланцюги поставок.

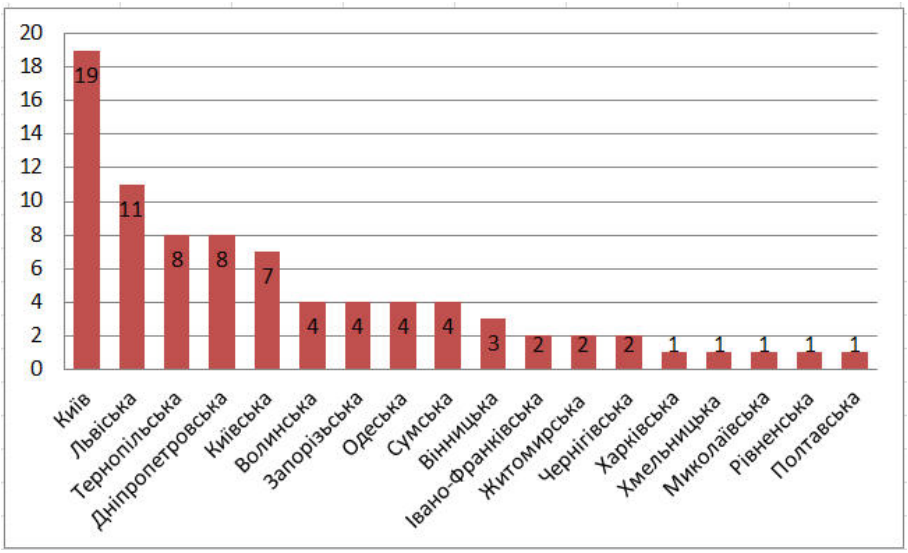

Рис. 2.6. (складено автором)« Кількість АЕО по Україні» на основі [4].

Поділ компаній за сферами роботи допомагає з'ясувати, який внесок вони роблять у економіку, ознайомитися можна у додатку 3. Більшість компаній спеціалізується на оптовій торгівлі – це 23 підприємства АЕО. На другому місці, 11 підприємств - виробництво харчових продуктів, яке відіграє ключову роль у забезпеченні продовольством та розвитку товарного виробництва в країні. Виготовлення тари посідає третє місце з 9 суб'єктами. Далі займає виробництво міді та сталі, що є фундаментальним для металургійного сектору з кількістю 7 підприємств. У сфері транспортних перевезень також налічується сім АЕО. Наступними виробництво обладнання для машин та складське господарство які підтримують розвиток інших галузей промисловості, з кількістю шість. Лісопильна промисловість продовжує цей перелік, за нею

виготовлення меблів, кожне з яких представлено п'ятьма підприємствами. Видобувна промисловість замикає цей перелік, маючи найменшу кількість підприємств у розглянутій категорії.

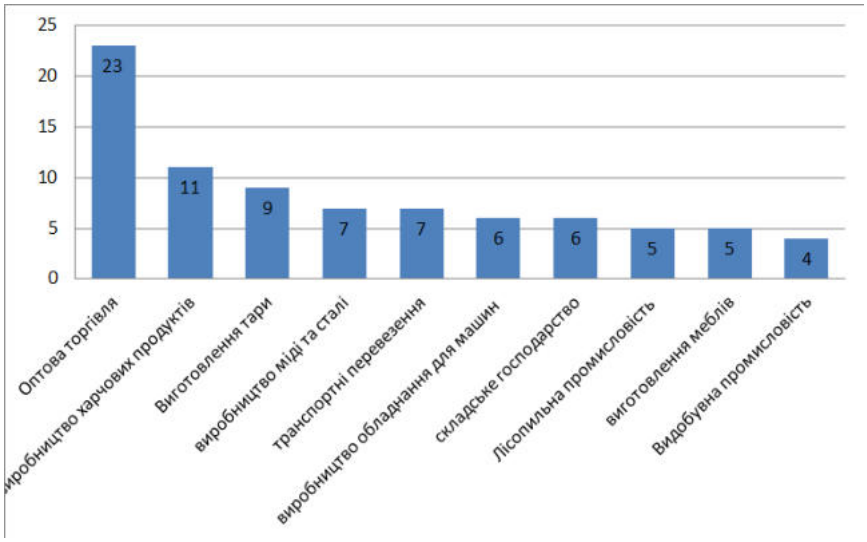

Рис. 2.7 (складено автором)« Кількість АЕО за сферами діяльності» на основі [4].

Важливо сказати, що в загальній кількості виробники займають – 45%,оптова торгівля – 27%, а інше – 28%.

Рис. 2.8. (складено автором)« Відсоткове відношення АЕО за загальними сферами» на основі [13]

Першим суб'єктом господарювання в Україні, якому було надано статус Авторизованого економічного оператора, стало Публічне акціонерне

товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна" (березень 2021 року). Найбільш сучасним учасником системи виступило ТОВ "Західний контейнерний термінал" (березень 2025 року). Таким чином, отримання статусу АЕО надало цим компаніям дві ключові переваги: підвищення довіри держави та оптимізація міжнародних операцій .

2.2. Діджиталізація як світовий тренд в митній справі.

Світова торгівля дає країнам можливість розширювати свої ринки та отримувати ширший вибір товарів і послуг. Унаслідок глобальної торгівлі ринок стає більш конкурентним, що в підсумку забезпечує споживачам доступніший товар. Світова торгівля є рушійною силою економіки. Роль митниці у сучасній економіці перестала обмежуватись лише збором платежів. Сьогодні вона виконує стратегічні функції - сприяння конкурентоспроможності національних виробників, захист внутрішнього ринку через розумне регулювання та скорочення бюрократичних бар'єрів для міжнародної торгівлі. Від традиційного митного адміністрування до цифровізації торгівлі – така еволюція відбувається завдяки інтеграції передових технологічних рішень у митні процеси. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій відіграє вирішальну роль у спрощенні торговельних процедур, водночас підвищуючи ефективність митного контролю, що сприяє скороченню витрат для бізнесу та мінімізації ризиків для суспільства.

Діджиталізація є сучасним трендом, що формує майбутнє світової економіки, але водночас потребує балансованого підходу, щоб мінімізувати ризики та забезпечити її ефективне впровадження. У більшості країн світу митне оформлення здійснюється повністю в електронному вигляді, що зменшує корупційні ризики та прискорює процеси. Наприклад, у ЄС використовується система e-Customs, яка дозволяє митним органам і бізнесу обмінюватися цифровими документами. e-Customs (electronic Customs) – це цифрова митна система Європейського Союзу, спрямована на спрощення митних процедур, автоматизацію контролю та прискорення міжнародної торгівлі. Проект,

ініційований Європейською комісією, має на меті замінити паперові митні процедури на загальноєвропейські електронні процедури для створення більш ефективного та сучасного митного середовища.

Також не менш популярна є Нова комп'ютеризована транзитна система. Нова комп'ютеризована транзитна система (New Computerized Transit System – NCTS) – це система, в основі якої лежить Конвенція про процедуру спільного транзиту. NCTS доступна лише для країн-учасниць Конвенції. Україна офіційно приєдналася до NCTS у 2022 році, що стало важливим кроком у гармонізації митних процедур із європейськими стандартами та інтеграції до спільного митного простору ЄС.

Як працює NCTS?

1. Підприємство подає єдину митну декларацію в NCTS у своїй країні (без необхідності окремого оформлення в кожній державі).
2. Усі транзитні операції отримують унікальний номер, який відстежується в реальному часі.
3. Транзитний вантаж може перетинати кілька країн без додаткових процедур на кожному кордоні.
4. Після доставки вантажу до кінцевого пункту митні органи перевіряють відповідність даних та закривають транзитну декларацію.

NCTS є одним з світових трендів цифровізації митної системи України та її інтеграції до європейського митного простору. Вона дозволяє прискорити міжнародну торгівлю, спростити транзит товарів і зменшити витрати для бізнесу. Завдяки NCTS Україна стає повноцінним учасником європейської митної системи, що значно полегшує взаємодію з ЄС та сприяє економічному розвитку.

Одним із головних світових трендів діджиталізації є механізм «єдиного вікна». Сінгапур став першою країною у світі, яка впровадила концепцію «єдиного вікна». У середині 1980-х уряд ухвалив рішення спростити та

систематизувати процес отримання дозволів на торгівлю. У 1989 році було запущено систему TradeNet, яка зобов'язувала подавати митні декларації в електронному форматі. Ця платформа стала базою для створення Автоматизованої інформаційно-розрахункової системи. При розробці TradeNet ставили кілька ключових цілей: зменшення витрат на оформлення торговельних документів, скорочення часу їх розгляду, підвищення ефективності роботи державних органів шляхом оптимізації процесів та залучення іноземних інвестицій завдяки підвищенню прозорості та операційної ефективності. TradeNet стала першою у світі національною платформою для цифрового подання торгової документації, і її запровадження відіграло важливу роль у створенні сприятливого середовища для бізнесу в Сінгапурі. Від моменту запуску система суттєво оптимізувала обробку комерційних документів, що сприяло поліпшенню економічного клімату та розвитку підприємницької діяльності в країні [5].

Система «єдиного вікна» успішно функціонує в Німеччині з 1982 року. Саме тоді був запущений пілотний проєкт, який згодом перетворився на повноцінну діючу систему. Управління нею здійснює приватна компанія, активи якої розподілені між трьома групами акціонерів: третину володіють оператори причалу, ще третину – корабельні агенти та судноплавні компанії, а решта належить експедиторам. Основними користувачами системи є експедитори, складські та логістичні компанії, а також департаменти індустріальних і виробничих підприємств. Одним із ключових досягнень стало значне скорочення документообігу завдяки впровадженню стандартизованих процесів. Крім того, зменшення випадків повторного введення даних дозволило суттєво заощадити час [5].

Також у 2022 році Німеччина впровадила нове програмне забезпечення ATLAS- IMPOST (для імпортного оформлення поштових та кур'єрських відправлень), як реакцію на значні зміни в європейському митному законодавстві. Цей веб-сервіс створений для підтримки в обробці зростання

митних декларацій для малих партій до 150 євро. За словами німецької митної служби, головна перевага ATLAS-IMPOST полягає в тому, що процедури оформлення в значно автоматизовані, що є особливо вигідним для електронної торгівлі. У порівнянні зі звичайною митною декларацією потрібно подавати менше відомостей, а обмін інформацією між учасником програми та митним органом здійснюється лише через веб-додаток. До того ж, партії товарів вартістю більше 150 євро, а також акцизні товари або продукти, до яких застосовуються обмеження та заборони, продовжуватимуть оформлятися через спеціалізовану програму «ATLAS customs handling» (стандартна митна декларація з повним набором даних) [23].

У межах Європейського Союзу проєкт, відомий як «єдине вікно», діє як ключова політична настанова для всіх країн-учасниць об'єднання вже з середини попереднього десятиріччя. Наразі в рамках ЄС активно аналізується можливість впровадження Централізованого митного контролю. Такий підхід має потенціал стати розширеним і більш комплексним практичним втіленням ідеї «єдиного вікна», що сприятиме покращенню координації та зростанню ефективності митних процедур на рівні всього об'єднання. Перші кроки до створення «єдиного вікна» були зроблені на основі концепції цифрової митниці. Втілення цієї задумки в Європейському Союзі стартувало ще у 1997 році з запуском у роботу платформи NCTS. Відтоді держави-учасниці ЄС активно взаємодіють, спрямовуючи свої зусилля на впровадження моделі цифрової митниці. Нині цей механізм реалізується в межах Довгострокового стратегічного проєкту розвитку електронної митниці (MASP), що передбачає спільну узгодженість дій та застосування передових технічних рішень для удосконалення митних процедур на загальноєвропейському рівні.

Шведська модель, знана як структура «єдиного вікна», також функціонує під назвою «Віртуальна митна служба» (ВТС) і дає змогу надсилати митні декларації за допомогою цифрових комунікаційних каналів. Цей механізм охоплює не лише оформлення декларацій, а й подання заявок на дозвільні

документи для ввезення та вивезення товарів. Окрім цього, система передбачає можливість оформлення дозволів на стратегічну продукцію та спеціалізованих імпортно-експортних ліцензій, що сприяє підвищенню ефективності процесів і скороченню адміністративних бар'єрів для учасників зовнішньоторговельної діяльності. Платформа «єдиного вікна» містить усі нормативні положення, що регулюють комерційну діяльність, і надає компаніям автоматизований доступ до актуальної інформації про зміни через веб-ресурси або мобільні повідомлення. На цьому рівні до платформи інтегровано Центральне митне управління Швеції (основний офіс), Агентство з питань аграрного сектору, Державну раду з комерційних відносин, Головну інспекцію стратегічних товарів, правоохоронні органи, Фіскальну службу та Статистичне бюро Швеції. Користувачі, які оформлюють цифрові митні декларації, отримують відповідь упродовж півтори хвилини. Якщо обробка митної декларації займає більше ніж годину, користувач матиме змогу регулярно отримувати оновлену інформацію про стан процедури через електронну пошту. Згідно з результатами опитування, 80% респондентів зазначають, що цифрова митна платформа допомагає скоротити витрати часу, 54% вважають, що вона дозволяє зменшити фінансові витрати, 72% говорять про підвищення адаптивності в їхніх операціях, а 65% відзначають покращення якості та оперативності обслуговування. Дана система повністю фінансується державним бюджетом, і всі сервіси надаються безкоштовно [5].

У Сполучених Штатах Америки формування нормативної бази для впровадження моделі «єдиного вікна» відбувалося в межах ініціатив із підвищення рівня безпеки морських портів. Це цілком закономірно, враховуючи, що понад 90% загального обсягу імпорту та експорту країни здійснюється водним транспортом. У США розробляється та впроваджується система «єдиного вікна», відома як Система міжнародних торговельних даних. У рамках цієї системи було визначено ключові групи зацікавлених сторін:

державні органи, що беруть участь у процесі, комерційні компанії, регуляторні структури та Службу митного та прикордонного контролю [5].

Митна система США базується на принципі повної цифрової фіксації інформації про товари, що передбачає автоматизоване відстеження їхнього шляху від завантаження за кордоном до розвантаження та випуску на території країни. Однією з найефективніших технологічних розробок американських фахівців є система BRASS (Border Release Screening and Selectivity), яка забезпечує митне оформлення та контроль імпортних вантажів усього за 5–10 секунд. Це сучасне досягнення митної служби США, створене для оптимізації процедур та спрощення перевірки великого обсягу товарів. Головною перевагою технології, що використовує систему BRASS, є впровадження спеціального штрих-коду та можливість оперативного прийняття рішень місцевими підрозділами митної служби США безпосередньо в пункті пропуску. Штрих-код, зазвичай створений митним брокером, містить ключову інформацію про вантаж і відтворює його основні характеристики [1].

Отже, ключовим чинником прискорення митного оформлення та контролю в США є повна цифровізація й автоматизація всіх митних процесів. Важливу роль також відіграє аналіз і використання архівних митних даних, що допомагає ідентифікувати товари та учасників зовнішньоекономічної діяльності, які можуть становити потенційну загрозу безпеці торговельних операцій.

Варто зазначити, що у 2020 році Державна митна служба України, спираючись на позитивний досвід США, планувала впровадження в національне законодавство та юридичну практику мобільного застосунку «Митниця в смартфоні» (e-Borders). Ця система мала б надавати користувачам доступ до всіх митних сервісів та можливість у реальному часі відстежувати ситуацію на кордоні. Однак, станом на сьогодні, цей проєкт так і не був реалізований.

Концепція «дистанційного декларування» вперше набула популярності в Японії у 1980–1990-х роках завдяки запровадженню автоматизованої системи обробки інформації про зовнішньоекономічну діяльність NACCS. Її впровадження дозволило декларантам подавати митні декларації дистанційно та автоматично отримувати розрахунки необхідних митних платежів для імпорту та експорту товарів. Крім того, система містить дані від учасників ЗЕД та контролюючих органів, визначаючи процедури митного оформлення відповідно до встановлених критеріїв ризику. Раніше для цього були потрібні додаткові заходи митного контролю. Японія є однією з найбільш передових держав у галузі розвитку цифрової митниці. У 2019 році, напередодні Олімпійських ігор, країна поставила перед собою мету істотно полегшити та оновити систему митного контролю. Для цього була запроваджена платформа E-Gate в аеропортах міжнародного значення, що дозволяє мандрівникам подавати митні документи в електронному форматі за допомогою мобільного додатка під час очікування багажу. У тому ж році Міністерство фінансів Японії презентувало нову цифрову платформу для митного декларування, яка застосовує технологію біометричного розпізнавання осіб. Окрім того, компанія NEC розробила спеціалізовану систему штучного інтелекту для ідентифікації осіб під назвою NeoFace, яка була інтегрована у нову біометричну платформу для реєстрації на посадку. Усі ці нововведення суттєво підвищують ефективність і швидкість митних операцій [39].

Чому управління ризиками є таким важливим для митниць сьогодні? Все зрозуміло. Товарні потоки через кордони збільшуються, кількість експортно-імпортних транзакцій зростає, а різноманіття товарів постійно розширюється. Постає запитання: як можна контролювати весь цей процес таким чином, щоб не створювати перешкод для бізнесу і водночас – гарантувати безпеку та повну сплату митних зборів до державної скарбниці? Оглядати кожну партію товарів на митниці? Ні, це фізично важко, і, до того ж, створює серйозні бар'єри для міжнародної торгівлі. А міжнародна торгівля, як відомо, є одним з

найвпливовіших чинників економічного прогресу. Проводити перевірки митних оформлень за методом випадкового відбору? Так, це передбачено нормативними актами, але ефективність такого підходу є низькою. Основна форма вибірковості митного контролю – використання системи управління ризиками. І саме АСУР є тією автоматизованою складовою системи управління ризиками, яка служить важливим інструментом для митного інспектора.

Автоматизована система управління ризиками (АСУР) – це цифрова система, яка використовується митними органами для аналізу та оцінки ризиків під час митного оформлення товарів. Вона дозволяє автоматично визначати рівень ризику кожної операції та ухвалювати рішення про необхідність митного контролю. Основними цілями АСУР є :

- автоматичний аналіз митних декларацій
- зменшення часу митного оформлення
- оптимізація роботи митних органів
- боротьба з контрабандою та шахрайством

Як працює АСУР?

1. Митна декларація надходить до системи. Декларант подає документи в електронному вигляді.
2. Аналіз ризиків за встановленими критеріями. Система перевіряє відповідність товару заявленій вартості, митним кодам, країні походження та іншим параметрам.
3. За результатами проведеного контролю за допомогою АСУР, у кожному окремому випадку визначаються рівень ризику, а також відповідні форми і масштаби митного контролю, які повинні бути виконані митними органами під час митного оформлення, а саме:

- низький рівень, за якого в результаті використання АСУР не виникає потреби у виконанні митних формальностей.

- середній рівень, за якого визначається потреба у проведенні митних формальностей, що не включають митний огляд (повторний огляд) товарів і транспортних засобів.
- високий рівень, за якого визначається потреба у виконанні митних процедур, що включають, зокрема, проведення митного огляду (повторного огляду) товарів і транспортних засобів [32].

Таким чином, інформаційні технології, автоматизація та новітні методи грають ключову роль у підтримці митних процедур та операцій у сучасному глобальному торговому середовищі. Тому Україна, спираючись на власний досвід та національні розробки, також активно інтегрує інноваційні інформаційно-комунікаційні технології в цій галузі.

РОЗДІЛ 3.
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

3.1. Проблеми та виклики діджиталізації митного контролю та оформлення товарів в Україні.

Цифрова митниця є світовою тенденцією у галузі митного регулювання, чимало держав вже впровадили її у власну систему або рухаються в цьому напрямку. Глобальний досвід реалізації цифрової митниці може стати цінним орієнтиром для України.

Діджиталізація митної політики в Україні є важливим етапом у модернізації державного управління, однак цей процес супроводжується низкою проблем, які потребують вирішення. Основні труднощі включають низький рівень цифрової грамотності, питання кібербезпеки, а також інституційні та правові перешкоди. Однією з головних проблем є низький рівень цифрової грамотності серед підприємств та громадян. Багато бізнесменів і осіб не володіють необхідними знаннями та навичками для ефективного застосування цифрових інструментів. Це обмежує їх здатність повноцінно інтегруватися в нову систему цифрових послуг. Нестача необхідних навичок призводить до того, що користувачі стикаються з труднощами при роботі з електронними сервісами, що знижує ефективність їх використання та гальмує процес цифровізації.

Впровадження цифрових інновацій створює нові шанси для кіберзлочинців, що потребує запровадження надійних заходів охорони інформації. Вразливість до кібератак може спричинити значні фінансові збитки, розголошення конфіденційних відомостей та зниження рівня довіри до електронних сервісів.

Для посилення рівня захисту від кіберзагроз слід впроваджувати сучасні методи охорони даних, зокрема шифрування, багаторівневу автентифікацію та системи виявлення несанкціонованого доступу.

Один із ключових аспектів успішної цифрової трансформації митної політики - це розвиток компетенцій серед співробітників митних органів, а також серед широкої аудиторії користувачів. Вкладання ресурсів у навчання та

підвищення кваліфікації кадрів дозволить подолати проблему низького рівня цифрової обізнаності, що є однією з головних перешкод на шляху до діджиталізації. Крім того, необхідно забезпечити доступ до навчальних ресурсів для бізнесу та громадян, які користуються цифровими послугами митних органів. Це допоможе зменшити кількість помилок при заповненні декларацій та інших документів, а також підвищить загальний рівень довіри до цифрових послуг. Включення громадських організацій та навчальних установ може сприяти швидшому та ефективнішому освоєнню новітніх технологій.

Інтеграція нових технологій, таких як штучний інтелект (ШІ) та алгоритми машинного навчання, має значний потенціал для автоматизації процедур та підвищення ефективності діяльності митних органів. ШІ може бути використано для обробки великих обсягів інформації, що дозволить виявляти потенційні порушення митного законодавства. Алгоритми машинного навчання, в свою чергу, сприятимуть покращенню прогнозування ризиків і вдосконаленню процесів перевірки та контролю.

Важливим аспектом є й потреба в удосконаленні законодавства, яке б забезпечувало правову визначеність щодо електронного декларування та взаємодії між митними органами, підприємствами та громадянами. Недостатній рівень інновацій в митних процедурах ще більше ускладнює процеси діджиталізації та змушує користувачів шукати альтернативні методи для проходження митного контролю. До того ж, система митного контролю не завжди забезпечує належний рівень автоматизації, що призводить до затримок при оформленні товарів. Більшість митних процедур на сьогодні ще не повністю оцифровані, і частина митниць функціонує за старими стандартами. Відсутність комплексного підходу до вдосконалення інформаційних систем та їх інтеграції між собою значно ускладнює їхнє використання на практиці. Застаріле програмне забезпечення та недостатня кількість кваліфікованих кадрів також є одними з основних бар’єрів на шляху до цифрової трансформації митної системи.

Додатково, велика частина товарів, що проходять митний контроль, мають складну номенклатуру та можуть вимагати різних форм митних процедур, що робить їх цифрову обробку ще більш складною. На деяких етапах процесу митного контролю ще використовуються паперові документи, що значно ускладнює інтеграцію з іншими цифровими системами.

Діджиталізація митного контролю та оформлення товарів в Україні є важливим кроком до модернізації митної системи, однак цей процес супроводжується низкою проблем і викликів.

3.2. Взаємодія митних органів із бізнесом через цифрові платформи

У сучасних умовах цифровізація митних процесів є ключовим елементом підвищення ефективності та прозорості взаємодії між бізнесом і митними органами. Використання цифрових платформ сприяє спрощенню митних процедур, зменшенню бюрократичного навантаження та прискоренню оформлення товарів. Основні аспекти взаємодії митниці з бізнесом через цифрові платформи:

- Електронне декларування - використання електронних систем митного оформлення (наприклад, «Єдине вікно» в Україні) дозволяє компаніям швидше подавати митні декларації, скорочуючи час перевірки та обробки документів.
- Облік авторизованих економічних операторів (АЕО) - бізнеси, які отримали статус АЕО, мають пріоритетне митне обслуговування, знижені вимоги до документів та можливість користуватися спрощеними митними процедурами через цифрові платформ
- Електронний документообіг та сервіси онлайн-сповіщень - компанії можуть отримувати оперативні повідомлення про стан митного оформлення товарів, зміни в законодавстві та інші важливі аспекти через цифрові канали.

Також у грудні 2019 року анонсувалося створення нової цифрової платформи «e-Borders». Застосунок надасть користувачам можливість у режимі онлайн отримувати державні сервіси для осіб, які перетинають кордон. Окрім того, за словами Нефьодова, це сприятиме кращому розумінню реальної ситуації на кордоні. Але, на жаль, таки впровадження саме цього додатку не відбулося [38]. Проте Закарпатська митниця разом із Державною митною службою України впровадили пілотний мобільний додаток «Митниця – в смартфоні», спрямований на спрощення перетину кордону для громадян та бізнесу , онлайн-доступ до актуальної інформації (2 кліки – і відповідь на екрані) та зменшення часу очікування у пунктах пропуску зі Словаччиною, Угорщиною та Румунією. Застосунок налічував десяток розділів та майже 20 статей і різного функціоналу по розділам. Дві секції – для фізичних осіб та підприємців. Передбачений наступний функціонал: черги на пункті пропуску, автокалькулятор, декларація для гуманітарних вантажів, перевезення товарів, контактна інформація та анкети [17]. Перевагами цієї програми будуть :

- Зручність та доступність - не потрібно довго шукати дані на сайтах – все структуровано в одному додатку;
- Економія часу – моніторинг черг у пунктах пропуску допомагає планувати час перетину кордону;
- Корисний функціонал - чіткі інструкції щодо переміщення товарів – допомагає уникнути помилок;
- Ініціатива "знизу" - проєкт розроблений за ініціативи самих митників Закарпаття, які добре знають місцеві особливості.

Недоліки , на мою думку :

- Обмежений функціонал - варто додати розділ для іноземців англійською/словацькою/угорською мовами;
- Технічні моменти - деякі користувачі скаржились, що не завжди оновлюється інформація про черги.

Пропозиції щодо покращення:

- Реклама – розмістити QR-коди не тільки біля пунктів пропуску, а й на АЗС, у прикордонних селах;
- Інтерактивність – додати чат-бота для швидких відповідей на запитання;
- Мультимовність – адаптувати додаток для іноземців.

Як бачимо, переваг більше, ніж недоліків, тому цей додаток має всі шанси стати справжнім "допоміжником" для громадян і бізнесу.

Застосунок "Митниця в смартфоні" – це потрібний та сучасний крок до цифровізації митних послуг. Впровадження по всій території України такого додатку було б хорошим рішенням.

Таблиця 4

Переваги для користувачів застосунку

Для громадян	Для бізнесу	Для держави
Швидкий паспортний контроль	Скорочення часу оформлення на 70%	Зменшення корупційних ризиків
Електронна черга на кордоні	Автоматичний розрахунок митних платежів	Реальна статистика переміщень

Джерело: складено автором

Унікальними можливостями будуть :

- AI-підказки – система аналізує історію перевезень і запропонує оптимальний режим оформлення
- Віртуальний асистент – відповіді на запитання 24/7
- Офлайн-режим для роботи в зонах без інтернету

Застосунок митних сервісів стане справжнім проривом у спрощенні взаємодії з митними органами. Завдяки зручному інтерфейсу та доступним функціям,

таким як моніторинг черг на кордоні та автокалькулятор, бізнес та громадяни можуть значно заощадити час та отримати точну інформацію про процеси, що відбуваються на митниці. Це значний крок до цифровізації процесів на кордоні, що зробить процес перетину кордону більш прозорим, зручним і швидким.

3.3. Перспективи удосконалення цифрових технологій у митному контролі та оформленні товарів на фоні посилення міжнародної інтеграції України.

Зважаючи на стратегічний напрям України щодо інтеграції з Європейським Союзом, забезпечення її входження в європейський політичний, економічний та правовий простір, а також удосконалення механізму співпраці з Європейськими Співтовариствами (ЄС), впровадження режиму найбільшого сприяння у зовнішній торгівлі з державами-членами Світової організації торгівлі, Державною митною службою України було реалізовано низку заходів та окреслено ключові стратегічні напрямки:

Перший з них – це ІТК-технологій та ІТ-інфраструктура. Сучасні потреби та очікування платників податків щодо цифрових сервісів є пріоритетним напрямком для Державної митної служби. Для їх реалізації планується автоматизація внутрішніх процесів, розвиток надійної та безпечної ІТ-інфраструктури, модернізація митної системи. Також планується реалізація автоматизованої системи управління кадрами, запуск системи автоматизованого «Управління документацією», створення Проектного Офісу для керування ІТ-проектами, розробка всебічної системи захисту даних, стандартизація вимог до митної інфраструктури та техніки, а також оснащення пунктів пропуску та місць митного оформлення. Крім того, передбачено розробку спеціалізованих програмних засобів, зокрема мобільних додатків, для доступу до онлайн-сервісів митниці та податкових інструментів, призначених для бізнесу та громадян.

Для впровадження наступного стратегічного напрямку – результативного управління податками, зборами та митними платежами – визначено три

ключові завдання. Це – полегшення процесу управління податками і зборами, розширення оподатковуваної бази шляхом зменшення можливостей ухилення від податків, а також удосконалення та централізація процедур управління митними платежами на основі цифрових технологій.

Митне та прикордонне співробітництво - наступний напрям цифрового розвитку, основними цілями якого стануть спрощення митних процедур, інтеграція України до єдиного європейського транзитного простору, удосконалення транзитних процесів, зміцнення системи управління ризиками та цілеспрямованого контролю, а також розвиток правоохоронних функцій у митній сфері. За останні два роки Україна досягла значних результатів у відновленні зв'язків з міжнародною спільнотою, зокрема в митній сфері. Ефективна робота митниці неможлива без тісної кооперації з іноземними митними адміністраціями. Без міжнародної взаємодії функціонування цієї системи просто неможливе. Крім того, боротьба з контрабандою та нелегальним переміщенням товарів вимагає спільних дій із сусідніми державами.

Основний акцент робиться на подальшому створенні надійної та безпечної інформаційно-технологічної бази, зокрема – на впровадженні комплексного захисту даних. Одночасно реалізовуватимуться заходи щодо оновлення митної інфраструктури. Тобто, оснащення прикордонних пунктів пропуску, модернізація митних складів і логістичних терміналів, облаштування зон митного оформлення згідно з європейськими стандартами, впровадження механізмів захисту та стабільної роботи інфраструктури та техніки.

Серед ключових інновацій – цифрові сервіси на кшталт Е-Аудиту та Е-Акцизу. Докладніше розглянемо останній інструмент. Розповімо про останній.

Митна служба активно розробляє систему Е-Акциз, яка значно підвищить ефективність контролю за обігом спирту, алкогольних та тютюнових виробів, запобігаючи їх нелегальному поширенню. Впровадження цієї автоматизованої системи відбуватиметься поетапно:

1. Перший етап - запровадження електронного документообігу для виробництва та обліку акцизних марок.
2. Наступні етапи – модернізація процедур верифікації акцизних маркерів; імплементація QR-ідентифікаторів та електронних фіскальних документів для трекінгу товарів під акцизним наглядом.

Ця система забезпечить прозорість, контроль та зменшення схеми нелегального обігу.

Інноваційні підходи до оновлення Державної митної служби України необхідні для узгодження напрямів розвитку митних органів, які повинні ґрунтуватися на інформаційних системах і, в основному, відповідати принципам функціонування та механізмам митних служб розвинутих країн світу, а також спиратися на міжнародні угоди, конвенції та рекомендації. Це також є ключовим для імплементації міжнародних стандартів якості, які виступають загальним орієнтиром для розробки та оцінки систем якості, зокрема у виконанні митних процедур.

Важливим аспектом реалізації Стратегії цифрової трансформації є створення уніфікованого інформаційного простору в сфері державних фінансів, до якого буде підключено Державну митну службу України. Це передбачає розробку спеціалізованої платформи для єдиної міжвідомчої бази даних, що забезпечить повноцінний захист інформації, сумісність електронних ресурсів та обмін даними у реальному часі. Така інформаційно-комунікаційна система не лише розширює аналітичні можливості митного нагляду, а й дозволяє швидко оцінювати рівень ризику, оптимізувати маршрути митного оформлення, прискорювати проходження процедур на основі подання електронної декларації.

Основні напрями цифрової трансформації митних процесів включають:

- автоматизація та мінімізація людського фактору – запровадження сучасних рішень для обробки даних без участі оператора;
- розвиток електронних митних сервісів – впровадження клієнтоорієнтованої моделі надання цифрових послуг;

- забезпечення інформаційної безпеки – захист даних, що циркулюють в Єдиній інформаційно-комунікаційній системі [8].

Отже, пріоритетним завданням цифрової модернізації ДМС України є не лише створення інноваційних інструментів, що відповідають міжнародним вимогам для автоматизації митних процесів, а й їхнє повноцінне включення до єдиної міжвідомчої інформаційної системи, яка зараз активно розвивається в Україні. Реалізацією цих завдань займаються фахівці Департаменту цифрових інновацій та технологічного розвитку Державної митної служби України.

У висновку слід підкреслити, що сучасні світові тенденції цифровізації економіки вимагають подальшого спрощення митних процесів, зокрема процедур контролю та оформлення товарів. Для цього необхідно розвивати сучасні цифрові рішення, що відповідатимуть ключовим принципам ефективного митного адміністрування. Лише такі підходи забезпечать ефективне функціонування митної системи у відповідності з вимогами цифрової епохи [22].

Таблиця 5

Ключові засади інформаційного забезпечення митної діяльності України в умовах цифрової стратегії розвитку.

Принцип	Зміст
Доступність	Забезпечення рівних можливостей для отримання сервісів та даних через сучасні ІКТ-рішення як для бізнесу, що здійснює зовнішньоекономічні операції, так і для органів державної влади.
Відкритість	Чіткість та абсолютна актуальність інформації, необхідної для митних процедур.
Обґрунтованість	Впровадження цифрових рішень має надати суттєві переваги для кожного
Раціональність	Суть цього принципу полягає в досягненні учасниками підвищення ефективності та реалізації нових експлуатаційних характеристик завдяки використанню цифрових технологій відповідно до регіональних і національних програм і стратегій цифровізації

	економіки, її секторів і галузей.
Прозорість	Функціональні можливості отримувати, передавати та використовувати інформацію, а також створювати, зберігати, верифікувати, обробляти та перевіряти інформацію, її якість даних і точність.
Уніфікованість	Створення та систематизація інформації на основі уніфікованих методологічних принципів , з використанням єдиних критеріїв і показників.
Стандартизація	Відповідність європейським та міжнародним стандартам щодо відкритості та функціональної сумісності інформаційних систем та технологій.
Безпека	Потреба в забезпеченні конфіденційності персональних даних, а також гарантування інформаційної безпеки та кіберзахисту інформаційних систем, що використовуються суб'єктами митної діяльності.
Всебічність	Інформаційні технології, що застосовуються митними органами, повинні бути інтегрованими у державну "цифрову" програму розвитку, а також гармонійно інтегрованими та функціонально доповнюваними з іншими національними та регіональними інформаційними системами.
Інеграція	Спроможність інтегрувати національні інформаційні системи в регіональні, європейські та глобальні платформи обміну інформацією.

Джерело: створено автором на основі [22]

Отже, можна стверджувати, що митні органи України протягом усього періоду незалежності реалізують системну роботу з активного впровадження інформаційно-телекомунікаційних технологій у сферу митного контролю та митного оформлення товарів. Проте, підтримуючи думку авторів [22], варто зазначити, що в умовах цифрової стратегії розвитку суспільства, удосконалення інформаційного забезпечення має відбуватися з урахуванням європейських та міжнародних стандартів одночасно у чотирьох напрямках:

1. технологічному, що передбачає забезпечення створення потужних IT-інфраструктур із забезпечення ключових параметрів;

2. інституційному, яке включає прийняття спеціалізованого законодавства, створення нормативних документів, що відповідає міжнародним стандартам до інформаційних систем у галузі обробки, аналізу та структурування даних у митній діяльності.
3. інфраструктурному, що передбачає розгортання сучасних інформаційних платформ та створення єдиного цифрового середовища для автоматизованого обміну митною інформацією.
4. інтелектуальному, який спрямований на розвиток професійних компетенцій ІТ-спеціалісті для реалізації стратегії цифрової трансформації та створення ефективної системи підготовки кадрів із розумінням міжнародних стандартів у сфері цифровізації.

На мою думку, лише комплексний підхід до цифрової трансформації дозволить забезпечити ефективну роботу митних органів у сучасних умовах глобалізації та цифровізації.

ВИСНОВКИ

Діджиталізація митних процедур є сучасним вектором розвитку митної справи, спрямованим на підвищення ефективності, прозорості та швидкості здійснення митного контролю та оформлення. Основними функціями цифровізації в цій сфері є: автоматизація процесів, зниження корупційних ризиків, мінімізація людського фактору та підвищення рівня взаємодії між бізнесом і державою. Періодизація діджиталізації митної справи в Україні свідчить про поетапне впровадження цифрових інструментів — від використання окремих електронних сервісів до створення комплексної електронної митниці. Ключовими етапами є впровадження електронного декларування, ЄАІС Держмитслужби, системи «єдиного вікна», інтеграція з міжнародними інформаційними системами.

Використання цифрових технологій у митному менеджменті відкриває нові можливості для управління ресурсами, моніторингу логістичних процесів та прийняття управлінських рішень на основі даних. Технології штучного інтелекту, блокчейну, Big Data та хмарні рішення стали важливими елементами сучасної митної системи.

Поточний стан діджиталізації митних процесів в Україні свідчить про активну трансформацію митної системи. Впроваджуються електронні сервіси, автоматизуються ключові етапи оформлення товарів, активно розвивається платформа «єдиного вікна», вдосконалюється Єдина автоматизована інформаційна система (ЄАІС). Ці кроки сприяють підвищенню прозорості, зменшенню часу проходження митного контролю та зниженню корупційних ризиків. Діджиталізація митної справи є глобальним трендом, який охоплює впровадження інноваційних технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект, машинне навчання, електронний документообіг. Країни з розвиненою митною інфраструктурою демонструють високу ефективність завдяки використанню цифрових рішень, що є орієнтиром для подальшого розвитку української митниці. Взаємодія митних органів із бізнесом через цифрові платформи

поступово стає нормою. Інструменти на кшталт порталу «Дія», сервісу «e-Borders» та цифрових кабінетів платників податків значно полегшують комунікацію, підвищують зручність та прискорюють митні процедури. Цей підхід сприяє формуванню довіри між державою та бізнесом.

Серед основних проблем діджиталізації митної сфери в Україні можна виокремити технічну та інфраструктурну недостатність окремих пунктів пропуску, фрагментованість цифрових систем, низький рівень взаємної інтеграції баз даних, обмежену кваліфікацію персоналу щодо роботи з новими технологіями, а також наявність ризиків кіберзагроз і зловживань. Суттєвими викликами залишаються потреба в оновленні нормативно-правової бази, яка регулює цифрові митні процеси, недостатній рівень фінансування IT-інфраструктури та повільна адаптація цифрових інновацій на місцях. Також спостерігається необхідність у підвищенні цифрової грамотності як працівників митних органів, так і представників бізнесу. Перспективи удосконалення цифрових технологій у митному контролі та оформленні пов’язані зі впровадженням інтелектуальних систем ризик-менеджменту, блокчейн-технологій для забезпечення прозорості та неможливості фальсифікації даних, розширенням функціоналу ЄАІС, а також інтеграцією українських цифрових сервісів із митними системами країн ЄС. Умови міжнародної інтеграції України створюють додаткові стимули для гармонізації митних процедур із європейськими стандартами, зокрема в частині обміну електронними попередніми даними, розвитку системи авторизованих економічних операторів (АЕО), запровадження безпаперової взаємодії та дотримання принципів прозорості й відкритості.

Отже, можна зробити висновок, що діджиталізація митної справи в Україні є невід’ємною частиною сучасної митної політики. Вона дозволяє адаптувати систему до міжнародних стандартів, покращити якість обслуговування учасників ЗЕД та створити передумови для стабільного економічного зростання. Також цифрова трансформація митного контролю та оформлення в

Україні потребує комплексного підходу, орієнтованого на інновації, підвищення кваліфікації кадрів, нормативну гармонізацію з ЄС та розвиток сучасної інфраструктури. Це дозволить створити ефективну, прозору та безпечну митну систему, що відповідає вимогам часу та сприятиме економічному зростанню держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуцул І. А. Фактори та домінанти розвитку «Електронної митниці» в Україні / І. А. Гуцул // Economy and customs and legal relations. – 2018. – № 8. – С. 56–62.
2. Державна митна служба України. URL: https://customs.gov.ua/en/
3. Довгостроковий національний стратегічний план цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Державної митної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://customs.gov.ua/web/content/11899.
4. Єдиний державний інформаційний веб-портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://cabinet.customs.gov.ua/aeopubliclist.
5. Єдине вікно на митниці – чи допоможе Україні міжнародний досвід? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ucep.org.ua/doslidzhennya/yedyne-vikno-na-mytnytsi-chy-dopomozhe-ukrayini-mizhnarodnyj-dosvid.html.
6. Закон про «єдине вікно»: бізнес в очікуванні на спрощення / Н. Іваніна // Вісник «Офіційно про податки».
7. Івашова Л. М., Кийда Л. І. Діджиталізація митних процедур: сучасний стан та перспективи розвитку митної справи / Л. М. Івашова, Л. І. Кийда // Публічне управління та митне адміністрування. – 2019. – № 3(22). – С. 218–230.
8. Івашова Л. М., Шевченко Н. І. Стратегічні напрями розвитку системи управління державними фінансами: цифровізація процесів моніторингу та контролю / Л. М. Івашова, Н. І. Шевченко // Публічне управління та митне адміністрування. – 2023. – № 3(38). – С. 34–43.
9. Конвенція про процедуру спільного транзиту від 20.05.1987 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87.

10. Красівський О., Товт В. Особливості та проблеми здійснення митного контролю в контексті європейської інтеграції / О. Красівський, В. Товт // Аспекти публічного управління. – 2021. – Т. 9, № 1. – С. 106–112.
11. Кравчук О. І., Варіс І. О., Рубель К. О. Цифровізація менеджменту персоналу: концептуальні аспекти та тенденції / О. І. Кравчук, І. О. Варіс, К. О. Рубель // Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. – 2024. – DOI: https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-07-04.
12. Ляшенко В. І. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку : монографія / В. І. Ляшенко ; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Київ : НАН України, 2018. – 252 с.
13. Мацедонська Н., Коваленко В., Штефан Л. Модернізація митної діяльності з використанням інформаційних технологій / Н. Мацедонська, В. Коваленко, Л. Штефан // Економіка та суспільство. – 2021. – № 27.
14. Михайленко В. Правові засади адміністративного провадження з отримання авторизації авторизованого економічного оператора в Україні / В. Михайленко // Наука і техніка сьогодні. – 2024. – Т. 3, № 31. – С. 130–141.
15. Митна енциклопедія : у 2 т. Т. 2 / ред. І. Г. Бережнюк та ін. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. – 536 с.
16. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 № 4495–V (ред. від 15.01.2025 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text.
17. «Митниця в смартфоні» – пілотний проєкт Закарпатської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://goloskarpat.info/boundless/642f27862737b/.
18. Микуляк О. В., Стефанишин Р. І. Впровадження інформаційних технологій у митну практику України / О. В. Микуляк, Р. І. Стефанишин // Податки і фіскальна політика. – 2019. – № 4(61). – С. 53–66.

19. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур від 18.05.1973 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text.
20. Несторишен І., Бережнюк І., Брендак А. Авторизований економічний оператор: поняття, вимоги та процедура отримання статусу / І. Несторишен, І. Бережнюк, А. Брендак // Сучасний менеджмент економічних систем. – 2020. – С. 46–48.
21. Ніколайчук О. Цифровізація як ключовий тренд євроінтеграції української митниці / О. Ніколайчук // Укрінформ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3786333.
22. Організаційне забезпечення митної справи України в контексті цифрової стратегії розвитку суспільства / О. Сидорович, С. Гречаківський // Світ фінансів. – 2021. – № 1(66). – С. 210–225.
23. Офіційний сайт митниці Німеччини. URL:https://www.zoll.de/DE/Fachthemen/Zoelle/ATLAS/ATLAS-IMPOST/atlasimpost_node.html
24. Панкратова О. М. Цифровізація як сучасний тренд розвитку менеджменту / О. М. Панкратова // Економіка та суспільство. – 2021. – DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-55.
25. Пашко П. В. Митна безпека (теорія, методологія та практичні рекомендації) : монографія / П. В. Пашко. – Одеса : Пласке, 2009. – 628 с.
26. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text.
27. Про затвердження положення про Єдину автоматизовану інформаційну систему Держмитслужби України : Наказ ДМСУ від 04.11.2010 № 1341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va341342-10#Text.

28. Про першочергові заходи щодо впровадження електронного урядування : Указ Президента України № 1497/2005 від 20.10.2005.
29. Про схвалення Концепції створення системи "Електронна митниця" : Розпорядження КМУ від 17.09.2008 № 1236-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1236-2008-p#Text.
30. Руда М. В., Пукас Ю. А. Ключові аспекти оцінювання якості митних послуг / М. В. Руда, Ю. А. Пукас // Менеджмент та підприємництво в Україні. – 2023. – № 1(9). – С. 91–107.
31. Рудик І., Рябцев О. Електронне митне оформлення як чинник ефективності / І. Рудик, О. Рябцев // Економіка та держава. – 2018. – № 2. – С. 76–79.
32. Разумей М. М. Особливості застосування автоматизованої системи управління ризиками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chp.com.ua/all-news/item/60270.
33. Система YouControl – онлайн-сервіс перевірки компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://youcontrol.com.ua/.
34. Спрощення процедур торгівлі в Україні 2022 : аналіт. звіт. – Київ : Проєкт «За чесну митницю», 2023. – 275 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.slideshare.net/IER_Kyiv/2022-pdf-256289873.
35. Суворов В. Удосконалення системи митного контролю в Україні / В. Суворов // Вісник Академії митної служби України. – Т. 2. – С. 132–140.
36. Угода про асоціацію між Україною та ЄС від 27.06.2014 р.
37. Угрин В. В. Діджиталізація митного контролю в Україні / В. В. Угрин // Гроші, фінанси і кредит. – 2020. – № 47. – С. 168–173.
38. e-Borders — Митниця в смартфоні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://biz.ligazakon.net/news/191592_nefodov-anonsuvav-noviy-dodatok-e-borders---mitnitsya-v-smartfon.
39. Hock-Hai Teo, Tan B. C. Y., Wei K. K. Organizational Transformation Using Electronic Data Interchange: The Case of TradeNet in Singapore // Journal of

Management Information Systems. – 1997. – Vol. 13, No. 4. – P. 139–165. – URL: https://www.jstor.org/stable/40398244.

40. Saxena M., Saxena N. Digital technologies in HRM // SSRN Electronic Journal. – 2023.

Додатки

Додаток 1 «Авторизація суб'єктів АЕО»

АЕО-Б	АЕО-С	АЕО-Б і АЕО-С
	ПРИВАТНЕ АГРОПРОМИСЛОВЕ ПІДПРИЄМСТВО «АГРОПРОДСЕРВІС»	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СКФ УКРАЇНА"
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯКОБЗ ДАУ ЕГБЕРТС УКРАЇНА"	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ВИДАВНИЧИЙ ДІМ "УКРПОЛ"
	Товариство з обмежною відповідальністю "ВОДАЛЕНД ІНДАСТРІ"	
	Товариство з обмеженою відповідальністю "БРЕНВЕЛЬ"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЕКОЛЬ ЛОГІСТІКС"	
	Товариство з обмеженою відповідальністю "БЕЛТІМПОРТ"	
	Товариство з обмеженою відповідальністю "КОРМОТЕХ"	
	Товариство з обмеженою відповідальністю "Запорізький завод кольорових сплавів"	
	Товариство з обмеженою відповідальністю Фірма "Каскад	
	Товариство з обмеженою відповідальністю "АКВ Українське каолінове товариство"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "КЛІНГСПОР"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АККОРД ІМПОРТ"	
	Товариство з обмеженою відповідальністю "Оріфлейм Україна"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "РЕГІОН"	
	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "А/Т ТЮТЮНОВА КОМПАНІЯ "В.А.Т.- ПРИЛУКИ"	

	Товариство з обмеженою відповідальністю "Попільнянський комбікормовий завод"	
	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ "ЗАПОРІЖСТАЛЬ"	
	Товариство з обмеженою відповідальністю "ТАРКЕТТ ВІНІСІН"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ОДВ-ЕЛЕКТРИК"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "ПРОКТЕР ЕНД ГЕМБЛ УКРАЇНА"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АГЕНЦІЯ МИТНИХ БРОКЕРІВ "КАПІТАЛ"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «АГРОСЕМ»	
	Приватне акціонерне товариство "Запорізький абразивний комбінат"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "КЕНПАК УКРАЇНА"	
	СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО В ФОРМІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "МОДЕРН-ЕКСПО"	
	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КРИВОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ"	
	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ІНГУЛЕЦЬКИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЕЙР ПРОДАКТС УКРАЇНА"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ОБІО"	
	Товариство з обмеженою відповідальністю	

	"БЮРО ВИН"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ГУАЛА КЛОЖЕРС ТЕХНОЛОГІЯ УКРАЇНА"	
	ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ІНАУТ"	
	ПрАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»	
	МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО «РОКАДА» У ФОРМІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "КАЛУСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ"	
	ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ОЛІЯР"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЛЕОНІ ВАЕРІНГ СИСТЕМС УА ГМБХ"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ГЕЛІУС ЛТД"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "М Т І"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "БАРЛІНЕК ІНВЕСТ"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ШРЕДЕР»	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ХФК "БІОКОН"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "СВІСС КРОНО"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "РАДЕХІВСЬКИЙ ЦУКОР"	
	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ФМ ЛОЖІСТІК ДНІПРО"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФУДЖІКУРА АУТОМОТІВ УКРАЇНА ЛЬВІВ»	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ	

	ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "СКЛЯННИЙ АЛЬЯНС"	
	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД "ОДЕСКАБЕЛЬ"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «НОВА ПОШТА ГЛОБАЛ»	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ВОЛИНСЬКА МЕБЛЕВА КОМПАНІЯ-УКРАЇНА»	
	Товариство з обмеженою відповідальністю «Епіцентр К»	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ГУАЛАПАК УКРАЇНА"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "РЕХАУ"	
	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ТЕХНОЛОГІЯ"	
	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ОРГАНІК СІСТЕМС"	
	ПРИВАТНЕ ВИРОБНИЧО-ТОРГОВЕЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ДЖІ-ЕН-ЕЛ"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПЛАСТІКС-УКРАЇНА"	
	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТАЛЬКАНАТ"	
	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА"ЯРИЧ"	
	Публічне акціонерне товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна"	

Додаток 2 «Регіональне розміщення підприємств, що мають статус АЕО»

Область	Назва підприємства
Київська	ТОВ "АГЕНЦІЯ МИТНИХ БРОКЕРІВ "КАПІТАЛ"; ТОВ "КЕНПАК УКРАЇНА ТОВ "ХФК "БІОКОН"; ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ФМ ЛОЖІСТІК ДНІПРО ;ТОВ "РЕХАУ"; ТОВ "ПРОКТЕР ЕНД ГЕМБЛ УКРАЇНА";
Львівська	ТОВ"КОРМОТЕХ";ТОВ "КЛІНГСПОР"; ТОВ "ОДВ-ЕЛЕКТРИК"; ПП "ОЛІЯР"; ТОВ "ЛЕОНІ ВАЕРІНГ СИСТЕМС УА ГМБХ"; ТОВ "СВІСС КРОНО"; ТОВ "РАДЕХІВСЬКИЙ ЦУКОР"; ТОВ «ФУДЖІКУРА АУТОМОТІВ УКРАЇНА ЛЬВІВ»; ТОВ "ВИДАВНИЧИЙ ДІМ "УКРПОЛ"; ТОВ "КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА"ЯРИЧ"
Київ	ТОВ "ЕКОЛЬ ЛОГІСТІКС"; ТОВ "БЕЛТІМПОРТ"; ТОВ "Оріфлейм Україна"; ТОВ "Попільнянський комбікормовий завод"; ТОВ «АГРОСЕМ»; "; ТОВ "ЕЙР ПРОДАКТС УКРАЇНА"; ТОВ "БЮРО ВИН"; МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО «РОКАДА» У ФОРМІ ТОВ; ТОВ "М Т І";"; ТОВ «НОВА ПОШТА ГЛОБАЛ»; ТОВ «Епіцентр К»; ТОВ "ПЛАСТІКС-УКРАЇНА"
Дніпропетровська	ТОВ "Каскад"; АТ "КРИВОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ"; ПАТ "ІНГУЛЕЦЬКИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"; ТОВ "ГЕЛІУС ЛТД"; ТОВ "СКЛЯННИЙ АЛЬЯНС"
Одеська	ТОВ "РЕГІОН"; ПП "ІНАУТ"; ПрАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»; ПАТ "ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД "ОДЕСКАБЕЛЬ"; ПАТ "СТАЛЬКАНАТ"
Волинська	ТОВ"БРЕНВЕЛЬ"; СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО В ФОРМІ ТОВ "МОДЕРН-ЕКСПО"; ПАТ "СКФ УКРАЇНА"; ТОВ «ВОЛИНСЬКА МЕБЛЕВА КОМПАНІЯ-УКРАЇНА»
Сумська	ТОВ "ЯКОБЗ ДАУ ЕГБЕРТС УКРАЇНА"; ТОВ "ГУАЛА КЛОЖЕРС ТЕХНОЛОГІЯ УКРАЇНА"; ТОВ "ГУАЛАПАК УКРАЇНА"; ПАТ "ТЕХНОЛОГІЯ"
Тернопільська	ПАТ «АГРОПРОДСЕРВІС»; ТОВ «ВОДАЛЕНД ІНДАСТРІ"; ТОВ «ШРЕДЕР»
Івано-Франківська	ТОВ "ТАРКЕТТ ВІНІСІН"; ТОВ "КАЛУСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ"
Вінницька	ТОВ "АКВ Українське каолінове товариство"; ТОВ "БАРЛІНЕК ІНВЕСТ"
Чернігівська	ПАТ "А/Т ТЮТЮНОВА КОМПАНІЯ "В.А.Т.- ПРИЛУКИ"; ПРИВАТНЕ ВИРОБНИЧО-ТОРГОВЕЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ДЖІ-ЕН-ЕЛ"
Запорізька	ТОВ "Запорізький завод кольорових сплавів"; ПАТ "ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ "ЗАПОРІЖСТАЛЬ"; ПАТ "Запорізький абразивний комбінат"
Хмельницька	ТОВ "АККОРД ІМПОРТ"
Житомирська	ТОВ "ОБІО"
Миколаївська	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ОРГАНІК СІСТЕМС"
Полтавська	ПАТ "Джей Ті Інтернешнл Україна"

Додаток 3 « Види діяльності суб'єктів АЕО»

Вид діяльності	Назва підприємства
Оптова торгівля	ТОВ "БЕЛТІМПОРТ"; ТОВ "Оріфлейм Україна"; ТОВ "Попільнянський комбікормовий завод"; ТОВ "ПРОКТЕР ЕНД ГЕМБЛ УКРАЇНА" ТОВ «АГРОСЕМ»; ТОВ "М Т І"; ТОВ «Епіцентр К»; ТОВ "РЕХАУ"; ТОВ "ПЛАСТІКС-УКРАЇНА" ТОВ"КОРМОТЕХ";ТОВ "КЛІНГСПОР"; ТОВ "Каскад";"; ПП "ІНАУТ"; ПАТ "СКФ УКРАЇНА"; ТОВ «ВОДАЛЕНД ІНДАСТРІ"; ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ОРГАНІК СІСТЕМС"
Виробники харчових продуктів	ТОВ "ЯКОБЗ ДАУ ЕГБЕРТС УКРАЇНА"; ТОВ "БЮРО ВИН"; ПП "ОЛІЯР"; ТОВ "РАДЕХІВСЬКИЙ ЦУКОР"; ТОВ "КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА"ЯРИЧ"; ТОВ "КАЛУСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ"; ПАТ "А/Т ТЮТЮНОВА КОМПАНІЯ "В.А.Т.- ПРИЛУКИ"; ПРИВАТНЕ ВИРОБНИЧО-ТОРГОВЕЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ДЖІ-ЕН-ЕЛ"; ПАТ "Джей Ті Інтернешнл Україна"; ПАТ «АГРОПРОДСЕРВІС»
Виробництво міді та сталі	ТОВ "КЕНПАК УКРАЇНА"; АТ "КРИВОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ"; ПАТ "ІНГУЛЕЦЬКИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"; ТОВ "Запорізький завод кольорових сплавів"; ПАТ "ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ "ЗАПОРІЖСТАЛЬ"; ПАТ "Запорізький абразивний комбінат"
Виробництво обладнання для машин	ТОВ "ОДВ-ЕЛЕКТРИК"; ТОВ "ЛЕОНІ ВАЕРІНГ СИСТЕМС УА ГМБХ"; ТОВ «ФУДЖІКУРА АУТОМОТІВ УКРАЇНА ЛЬВІВ»; ПАТ "ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД "ОДЕСКАБЕЛЬ"; ПАТ "СТАЛЬКАНАТ"; ТОВ «ШРЕДЕР»
Лісопильна промисловість	ТОВ "СВІСС КРОНО"; ТОВ"БРЕНВЕЛЬ"; ТОВ "ТАРКЕТТ ВІНІСІН"; ТОВ "БАРЛІНЕК ІНВЕСТ"; ТОВ "ОБІО"
Складське господарство	ТОВ "ЕКОЛЬ ЛОГІСТІКС"; ТОВ "АГЕНЦІЯ МИТНИХ БРОКЕРІВ "КАПІТАЛ"; ТОВ "ХФК "БІОКОН"; ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ФМ ЛОЖІСТІК ДНІПРО"; ТОВ "ГУАЛА КЛОЖЕРС ТЕХНОЛОГІЯ УКРАЇНА";
Виготовлення тари	ТОВ "ВИДАВНИЧИЙ ДІМ "УКРПОЛ"; ТОВ "ГЕЛІУС ЛТД"; ТОВ "СКЛЯННИЙ АЛЬЯНС" ; ТОВ "ГУАЛАПАК УКРАЇНА"; ПАТ "ТЕХНОЛОГІЯ"
Транспортні перевезення	МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО «РОКАДА» У ФОРМІ ТОВ; ТОВ «НОВА ПОШТА ГЛОБАЛ»; "; ПрАТ «ІЛЛІЧІВСЬКЗОВНІШТРАНС»
Виготовлення меблів	СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО В ФОРМІ ТОВ "МОДЕРН-ЕКСПО"; ТОВ «ВОЛИНСЬКА МЕБЛЕВА КОМПАНІЯ-УКРАЇНА»; ТОВ "АККОРД ІМПОРТ"
Видобувна промисловість	ТОВ "РЕГІОН"; ТОВ "АКВ Українське каолінове товариство"